

**AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
HUDEBNÍ A TANEČNÍ FAKULTA**

Hudební umění
Zpěv

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OPERA R. U. R.

Nikola Uramová, DiS.

Vedoucí práce: prof. MgA. Ivan Kusnjer

Oponent práce: MgA. Martin Bárta

Datum obhajoby: 3. 6. 2019

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2019

**ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE
MUSIC AND DANCE FACULTY**

Art of music
Voice

BACHELOR'S THESIS

OPERA R. U. R.

Nikola Uramová, DiS.

Thesis Supervisor: prof. MgA. Ivan Kusnjer

Thesis Opponent: MgA. Martin Bárta

Date of thesis defense: 3/6/2019

Academic title granted: BcA.

Prague, 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

Opera R. U. R.

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....
podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Poděkování

Za interview a ochotu se mnou o celém díle mluvit dlouhé hodiny a sepsat mnoho e-mailů s doplňujícími informacemi děkuji panu skladateli Janu Jiráskovi. Ráda bych také poděkovala své mamince, která mi byla psychickou oporou a podporovala mě natolik, že mi umožnila se naplno věnovat této práci. Dále svému příteli, který mi pomáhal s korekturou překladů mnoha životopisů a textů z anglického jazyka.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na operu Jana Jiráka R. U. R. aneb Roboti podle Čapka. Cílem práce je zkompletovat všechny dostupné informace o tomto díle.

Práce pojednává o literární předloze k opeře, jejím ději, hlavních i vedlejších postavách a interpretech, vybraných k jejich realizaci. Zabývat se budu i volbou a výběrem realizačního týmu, který připravoval premiéru v roce 2015. Na základě těchto informací bych chtěla vytvořit představu o rozsahu připravovaného projektu. Budu zkoumat, zda některé ze zjištěných skutečností nemohly přispět k tomu, že nedošlo k uskutečnění celého projektu.

Bakalářská práce obsahuje interview se skladatelem Janem Jiráskem.

Klíčová slova: R. U. R., opera, Jan Jirásek, Karel Čapek

Anotace

The bachelor thesis focuses on the opera by Jan Jirasek R. U. R. or Robots by Capek. The aim of this work is to complete all available information about this work.

The thesis deals with the literary model of opera, its storyline, main and secondary characters and performers, selected for their realization. I will also deal with the choice and selection of the implementation team, which prepared the premiere in 2015. Based on this information, I would like to create an idea of the scope of the project being prepared. I will examine whether any of the facts identified could have contributed to the fact that the whole project had not been implemented.

The bachelor thesis contains an interview with the composer Jan Jirásek.

Key words: R. U. R., opera, Jan Jirásek, Karel Čapek

Obsah

ÚVOD.....	9
1. SKLADATEL OPERY.....	10
1.1 DALŠÍ DÍLA AUTORA.....	11
2. REALIZAČNÍ ŠTÁB PLÁNOVANÉ PREMIÉRY.....	17
3. ROLE V OPEŘE R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA.....	29
3.1 INTERPRETI ROLÍ PLÁNOVANÉ PREMIÉRY.....	30
4. NEUSKUTEČNĚNÍ DÍLA.....	43
5. LITERÁRNÍ PŘEDLOHA DLE KARLA ČAPKA.....	43
5.1 DĚJ DÍLA R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA.....	46
5.2 LIBRETISTÉ OPERY R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA.....	49
5.3 DALŠÍ DÍLA KARLA ČAPKA.....	50
6. INTERVIEW S JANEM JIRÁSKEM.....	53
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	58
PŘÍLOHY.....	60

ÚVOD

Ve své práci se budu zabývat operou R. U. R. aneb Roboti podle Čapka. Jejím autorem je hudební skladatel Jan Jirásek. Opera R. U. R. aneb Roboti podle Čapka dosud nikdy nebyla provedena. Premiéra se měla uskutečnit v létě roku 2015. Financování této inscenace se ujala Metropolitní opera v New Yorku. Projekt byl následně rozpracován a umělci podepsali smlouvy. Kostýmy, scény atd. byly připraveny k výrobě. Promo video, natočené s představiteli hlavních rolí, zveřejnila společnost R. U. R. opera production, s. r. o. a představila tak veřejnosti chystané dílo, včetně režiséra, autora, představitelů hlavních rolí, pěveckého sboru, kostymérů a výtvarníků. Za nejasných okolností byly práce na provedení opery odkládány a pozdržovány, až se premiéra v létě roku 2015 neuskutečnila vůbec. Cílem mé práce je zmapovat informace o současném stavu týkající se opery R. U. R. aneb Roboti podle Čapka, které poté mohou sloužit zájemcům o dílo R. U. R. aneb Roboti podle Čapka, kteří by případně chtěli zajistit jeho novou produkci. Též budu zkoumat děj opery. Ten porovná s knižní předlohou Karla Čapka. V neposlední řadě budu charakterizovat jednotlivé role této opery a posuzovat náročnost rolí z pohledu pěveckého a hereckého. Na detailní informace se budu dotazovat pomocí interview samotného autora, Jana Jirásky.

1. SKLADATEL OPERY

Tvůrcem české opery *R. U. R. Aneb Roboti podle Čapka* je skladatel Jan Jirásek pocházející z Rychnova nad Kněžnou, kde se narodil 9. 1. 1955. Se svými prvními skladatelskými pokusy začal již v 13 letech. Studium skladby započal v letech 1976-1981 u Miroslava Raichla¹, následně pokračoval na JAMU ve třídě Zdeňka Zouhara², u kterého studoval akustickou hudbu a ve třídě Rudolfa Růžičky³ studoval elektroakustickou a počítačovou hudbu.

Jan Jirásek⁴

- 1 Miroslav Raichl (*2. února 1930 Náchod – †11. ledna 1998 Dvůr Králové) byl český hudební skladatel a pedagog, který se proslavil převážně tvorbou pro dětské pěvecké sbory. Studoval u Pavla Bořkovce na Akademii Múzických Umění v Praze. Působil jako zaměstnanec archivu Českého hudebního fondu a později jako tajemník Svazu československých skladatelů. V 70. letech byla jeho tvorba na celých deset let zakázána produkovat. Působil také jako pedagog na Pražské konzervatoři a od roku 1980 působil jako pedagog na Pardubické konzervatoři až do své smrti. V Pardubicích také založil vokálně-instrumentální těleso ReBelcanto působící dodnes.
- 2 Zdeněk Zouhar (*8. února 1927 Kotvrdovice - †8. listopadu 2011 Brno) byl český muzikolog, pedagog a skladatel soudobé vážné hudby. Působil také jako dramaturg Československého rozhlasu. Studoval u skladatele Jana Kuncce, o kterém v roce 1960 v Praze vydal také knihu. Kromě něj též sepsal mnoho odborných literárních děl jako například Wolfgang Amadeus Mozart, Jan Ladislav Dusík a další. Byl velkým podporovatelem Bohuslava Martinů a v roce 1956 dokonce zorganizoval v Poličce světovou premiéru kantáty *Otvírání studánek*. Od mládí si též s Bohuslavem Martinů dopisoval, což se odrazilo i v jeho literární tvorbě. Sám sepsal knihy jako *Bohuslav Martinů. Sborník vzpomínek a studií* (Brno, 1957), *Sborové dílo Bohuslava Martinů* (Academia, 2001) a spolu se synem Vítem Zouharem, který dnes působí jako hudební skladatel, muzikolog a proděkan na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci napsal knihy *Milý příteli. Dopisy Bohuslava Martinů Zdeňku Zouharovi*. (Univerzita Palackého, 2008) a *Bohuslav Martinů sborový* (Cantus, 2009).
- 3 Rudolf Růžička (*25. dubna 1941 Brno) je český hudební teoretik, pedagog a hudební skladatel hájící alternativní směry hudebního umění. Vystudoval JAMU, na které od roku 1969 vyučuje computerovou a elektroakustickou kompozici. Získal řadu ocenění ze soutěží mezi niž také patří cena Marcela Josseho v Paříži roku 1984 se skladbou *Tibia I.*, 1. cena se skladbou *Gurges* na soutěži *Musica Nova* a další. Od roku 1992 je také předsedou poroty soutěže *Musica Nova*. Roku 1993 mu byla udělena cena Masarykovy univerzity v Praze za uměleckou činnost a stal se čestným členem Confederation of Chivalry v Sydney.
- 4 Jan Jirásek. In: *Czech Solist Consort* [online]. [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <http://www.consort.cz/jan-jirasek/>

V letech 1980-1983 vyučoval na Lidové škole umění v Náchodě a poté poprvé v letech 1985-1987 pracoval jako redaktor a režisér vážné hudby ve studiu Československého rozhlasu v Hradci Králové. V redaktorské činnosti pokračoval i v letech 1987-1989 kdy byl redaktorem a producentem Hlavní redakce Československého rozhlasu v Praze a rok poté byl produkčním Experimentálního studia Českého rozhlasu v Praze. V redaktorské činnosti se mu opravdu vedlo. Jednak rozšířil vysílací čas Československého rozhlasu v Hradci Králové na celostátní okruh, ale také pro něj natočil celou řadu nových skladeb, z nichž pro většinu byla rozhlasová nahrávka premiérou.

1.1 DALŠÍ DÍLA AUTORA

Současně s prací redaktorskou se věnuje i práci skladatelské a v tomto směru se snaží najít originální hudební styl. Jeho rozsah zaměření je vskutku široký. Inspiruje se starou hudbou i dobovým instrumentárem, zároveň má ale zájem o elektroakustickou hudbu a nevyhýbá se ani rockovým intonacím. Spolupracuje s dětskými sbory, divadly, filmy či televizí. To vše vede Jirásku ke značné mnohotvárnosti jeho tvorby. V roce 1986 je premiérována Československým rozhlasem Vltava jeho absolventská práce inspirovaná výrokem Galilea Galileiho „A přece se točí“ pro symfonický orchestr a dva syntezátory, který je provázen oblíbeným cyklem dětských sborů Dovádivé písničky, který měl premiéru téhož roku v Praze. Se skladbou Labyrint o pět let později získává cenu Československého národního fondu. Od tohoto roku Jan Jirásek skládá i pro významné scény a interprety převážně na jejich vlastní objednávku. O rok později, roku 1992, má videozáznam skladby Labyrint v režii Petra Vrány premiéru na festivalu v San Francisku a také premiéruje svou novou skladbu Chléb a hry na Mnichovském bienále. V následujícím roce má premiéru divadelní představení Babylonská věž v režii Josefa Krofta v Charlesville ve Francii. Ve světě se uchytila i jeho další skladba Missa propria. Ta má předpremiéru v Pardubicích a Náchodě a následnou premiéru na Pražském jaru roku 1994, kde je opakována i v roce 2014. Je uvedena také v Sydney roku 2011, ve stejném roce je hrána i na festivalu v Avignonu a v Lincoln Centre a o dva roky později také v Carnegie Hall v New Yorku. Baletně je ztvárněna v Mexico City a je zaznamenána na několika CD. Od roku 1995 rekonstruuje Orffovy úpravy Lukášových pašijí od Johanna Sebastiana Bacha na svůj postmoderní přepis díla. Světová premiéra díla proběhla roku 1996 v Mnichovské bienále a americká premiéra roku 2000 v Minneapolis. Jiráskova skladba Viribus Unitis pro varhany a tubu byla objednána a následně uvedena festivalem

Voor de Wind v roce 2003. O dva roky později provedl dílo Praga mystica Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK a byl vysílán do 15 evropských zemí v rámci spolupráce s Evropskou vysílací unií. Do zahraničí bylo vysílána i skladba Mondí paralelí, která byla nahrána roku 2010 Českým rozhlasem. Mondí paralelí je sedmidílný sborový cyklus, který je inspirován myšlenkami křesťanství, buddhismu, judaismu a islámu. Roku 2011 se v New Yorku v podání Khorikos Ensemble konala premiéra skladby Encountering an Illusion. Premiér v cizině byla uvedena celá řada, například v roce 2012 se v Portlandu konala premiéra varhanního koncertu dance with the Universe v podání Portland Chamber Orchestra či skladby Fragile Balance / Letter to heaven v podání kvartetu Vega String Quartet v Atlantě roku 2013. Jiráskova skladba Guru měla naopak premiéru v Národním divadle jako součást projektu Česká baletní symfonie II, kde současně se skladbou Guru zazněly skladby od Antonína Dvořáka či Bohuslava Martinů, které byly provedeny také choreograficky. O tom, že Jiráskova tvorba byla úspěšná u nás i v zahraničí svědčí i fakt, že jeho skladby byly provedeny na festivalech Synthese 90 v Bourges, Elektronmusik festival ve Stockholmu, le Colloque International des jeunes pomositeurs de Musique Electroacoustique 1991 v Paříži, pořádané UNESCO, Ars Electronica, Schleswig – Holstein Festival, Tschechoslowakische Nacht Mnichov 1990 a jeho tvorba byla také pojena s jeho návštěvami amerických měst, Varšavy, Vídně, Münsteru, Řezna, Berlína, Norimberku, Ulmu a dalších měst. Neméně významná je i jeho tvorba filmová. Režiséři filmů byli například Jiří Krejčík, Milan Cieslav, Jaroslav Vrabec či Jiří Strach. Roku 2009 uzavřelo vydavatelství Ricordi s Jiráskem smlouvu o vydávání všech jeho děl včetně již vydaných, na něž získá vydavatelská práva.

Kromě již výše zmíněných děl napsal i mnohá další. Níže zmiňuji nejznámější z nich.

Orchestrální tvorba

- A přece se točí..., pro symfonický orchestr a dva syntezátory (1985, vyd. Ricordi).
- Symbióza, pro violoncello a symfonický orchestr (1991)
- Kytice, orchestrální suita z hudby ke stejnojmennému filmu (2001, vyd. Praha, Editio Bärenreiter)
- Praga mystica, pro symfonický orchestr a 3 hráče na bicí nástroje (2001, vyd. Praha, Editio Bärenreiter)
- Something happened, pro komorní orchestr (2005)
- Múzy a pokušitelé, pro komorní orchestr (2009, vyd. Ricordi)

- Dance with the Universe / Tančit s vesmírem, koncert pro varhany a orchestr (2012)

Komorní instrumentální hudba

- Preludium, dechový kvintet (1984, vyd. Praha, Editio Bärenreiter)
- Dilema, pro violoncello (1987)
- Again, pro klarinet sólo (1988)
- Ad unum, pro varhany (1988, vyd. Ricordi 2007)
- Provizorní abeceda pro flétnu (1989, vyd. Ricordi)
- Zoe, pro cembalo (1990)
- Katharsis, pro flétnu, housle, violoncello a cembalo (1990)
- Bread and Circuses / Panem et circenses / Chléb a hry, pro šest hráčů na bicí nástroje (1992, vyd. Ricordi)
- Con moto pro 6 hráčů na bicí nástroje (1993)
- Zapomenutá metafora, pro housle a klavír (1996, vyd. Praha, Schott Musik International)
- Vzdušné zámky, pro 1 hráče na bicí (2002, vyd. Vydavatelství Českého rozhlasu 2006)
- Introdukce a etuda pro 2 klavíry (2003, vyd. Ricordi)
- Viribus unitis, pro varhany a tubu (2003, vyd. Vydavatelství Českého rozhlasu 2006)
- Eccentric Prayer / Excentrická modlitba, pro flétnu, klarinet, housle, violoncello a klavír (2005, vyd. Ricordi)
- Encountering an Illusion / Setkání s iluzí, pro smíšený nebo chlapecký sbor (2011)
- Fragile Balance – Letter to Heaven / Křehká rovnováha – Dopis do nebe, pro smyčcové kvarteto (2012)

Vokální hudba

- Dovádivé písničky, pro dětský sbor a klavír, slova František Hrubín (1990. vyd. Panton)
- Písničky zpod čepice, cyklus pro chlapecký sbor s doprovodem klavíru (1989)
- České koledy 1 (17 vánočních koled, Gloria a 2 interludia) pro dětský sbor a historické nástroje (1990)
- Missa propria, pro smíšený nebo chlapecký sbor (1993, vyd. Ricordi)

- České koledy 2 (14 vánočních koled s 5 inerludii) pro dětský a chlapecký sbor a historické nástroje (1994)
- Pašije sv. Lukáše, pro sóla, chlapecký a smíšený sbor, bicí, cembalo, varhanní positiv a orchestr (1995, vyd. Praha: Schott Musik International)
- Voice on Canvas, pro soprán, housle a klavír, na základě textů anonymů, Lorda Alfreda Douglase, sv. Františka z Assisi a Tomáše Garriguea Masaryka (1997, vyd. Ricordi)
- Private Message / Soukromé poselství, pro soprán, smíšený nebo chlapecký sbor, bicí nástroje a komorní orchestr (1997, vyd. Praha, Editio Bärenreiter)
- Nejkrásnější české a moravské koledy, pro dětský sbor, historické a lidové nástroje (1999)
- Te laudamus, pro dětský sbor, na liturgický text (1999)
- Te Deum laudamus, pro smíšený a chlapecký sbor, slova z úryvků liturgického textu, talmudu, koránu a buddhistických manter, též verze pro dětský nebo ženský sbor (1999, vyd. Ricordi)
- Kudy kam, písně pro jednohlasý dětský sbor nebo sólový hlas s doprovodem klavíru na texty Františka Hrubína a Jiřího Chuma (2001, vyd. Praha, Editio Bärenreiter 2002)
- Kam jít, pro dětský sbor a klavír (2002, vyd. Praha, Editio Bärenreiter)
- Mondì paralleli / Paralelní světy, pro smíšený nebo dětský nebo ženský sbor a cappella na slova úryvků křesťanské liturgie a textů jiných náboženství. 1. Miserere, 2. Benedictus. Baruch Haba, 3. Agnus Dei. Wheresoever you look, 4. Sanctus, 5. Miserere. Avinu malkenu, 6. Te Deum laudamus, 7. Dona nobis pacem...is the face of God. (2009, Ricordi)
- Si vis amari, ama, pro dětský sbor, na slova latinských přísloví a úryvky textů různých autorů (2013)

Opery

- Pinokio v cirkuse, opera na motivy Goldoniho knihy o 2 jednáních, scénář Josef Krofta, dialogy a texty písní Jiří Žáček (1999, premiéra Cirkus Berousek, Praha 2000)
- O chlapci, který se nechtěl stát počtem, opera na libreto Ivana Klimy (2009, vyd. Ricordi)

- Král Lávra, mikroopera pro dětský nebo smíšený sbor, klavír a bicí nástroje, na námět stejnojmenné básně Karla Havlíčka Borovského (2012)
- R.U.R. aneb Roboti podle Čapka, dvouaktová opera na námět Karla Čapka, libreto Jan Schmid a Jan Kolář (2015)

Balety

- Guru, Jednoaktový balet na libreto Jana Jiráska, pro orchestr a sbor, choreografie Viktor Konvalinka (2013, premiéra Národní divadlo Praha 2014)
- Das Dschungelbuch / Kniha džunglí, balet o 2 jednáních, libreto Jan Jirásek a Michael Kropf, choreografie Michael Kropf (2016)

Elektroakustická hudba a její kombinace s akustickou hudbou

- Labyrint pro flétnu, neškolený mužský hlas, počítač a elektroniku (1986)
- Variace na rockové téma pro klavír, 2 syntezátory, smyčcové kvarteto a počítač (1988)
- Looking East / Pohled na východ, pro elektronické přístroje (1991)
- Looking West / Pohled na západ, pro elektronické přístroje (1991)

Dílo literární

- Elektronika a hudba (Opus musicum 21, 1989, č. 7, s. 208–214).
- Tvůrčí egoismus a plastické hadice (zapsal Pavel Kalina, Lidové noviny 9, 1996, č. 128, příloha, s. XIII).
- Není mi líto slávy (zapsal Zdeněk A. Tichý, Týden 3, 1996, č. 45, s. 84–87).
- Zpověď prokletého skladatele (zapsal Petr Dorůžka, Reflex 5, 1995, č. 3, s. 46–47).
- Mluvit jednoduše vyžaduje odvahu. S hudebním skladatelem Janem Jiráskem o soudobé vážné hudbě, stereotypch i popu (připravil Petr Mareček, Mladá fronta Dnes – Královéhradecké vydání 16, 2005, č. 7, s. 5).
- Světový sbor natáčí album světového skladatele (připravil Petr Mareček, Mladá fronta Dnes – Královéhradecké vydání 23, č. 32, 7.2.2012, s. B3).
- Při tvorbě netrpím, říkám, co cítím a co říct musím. Jan Jirásek oslavil šedesátku (připravil Petr Mareček, Mladá fronta Dnes, Královéhradecké vydání 26, č. 19, 23. 1. 2015, s. B3).

Diskografie

- Týden nové tvorby 1988 (LP, Panton 1988)
- Quartetto con flauto (CD, Sony Music Bonton 1990)
- Elektronische Musik (CD, Erdenklang 1991)
- Czech Organ Music (CD, Bonton Classics 1992)
- České koledy 1 (MC, CD, Bonton 1993)
- České koledy 2 (CD Bonton, 1994)
- Jan Jirásek: Komorní hudba (CD, Arta 1994)
- Renaissance of Humanity (CD, BMG Music / Erdenklang 1995)
- Bread and Circuses (CD, BMG Ariola 1997)
- Nejasná zpráva o konci světa (CD, Popron 1997)
- Hudba pro třetí tisíciletí (CD, Stylton, 1998)
- Nejkrásnější české a moravské koledy (MC, CD, BMG Ariola, 1999)
- Closing the Century (CD, Amabile 1999)
- Lucie Bílá na Pražském jaru (MC, CD, Monitor-EMI 1999)
- St. Luke Passion (CD, Classico 2000)
- Pinokio (MC, CD, BMG Ariola 2000)
- Kytice (MC, CD, Sony Music Bonton 2001)
- Te laudamus (CD, Stylton 2006)
- Pinokio v cirkuse (CD v příloze stejnojmenné knížky Bon Art Production 2008)
- Věčná duha (CD, Amabile 2010)
- Jan Jirásek and Jitro (CD, Amabile 2013)
- Czech and Moravian Christmas Carols (CD, Naxos 2015)

2. REALIZAČNÍ ŠTÁB PLÁNOVANÉ PREMIÉRY

Na realizaci opery se vždy podílí celý tým lidí. Tito lidé se měli podílet na premiéře opery R. U. R. aneb Roboti podle Čapka, která se měla konat 23. července 2015 ve Fóru Karlín v Praze.

Andrew Bisantz

dirigent, hudební nastudování

Vynikající mladý americký dirigent Andrew Bisantz je všestranný hudebník, ceněný díky svému zanícenému a suverénnímu ovládnutí orchestru jak u známých amerických orchestrů, včetně Buffalo Philharmonic a Rochester Philharmonic, tak u operních scén a festivalů (Boston Lyric Opera, Florida Grand Opera, Glimmerglass Opera, Wolf Trap Opera a Brevard Music Festival ve státě North Carolina). Rychle vybudoval imponující portfolio úspěšných vystoupení.

Andrew Bisantz⁵

Od roku 2008 až do současnosti působí v Eugene Opera, kde je též hudebním ředitelem, v roce 2011 debutoval v Tri-Cities Opera (Rigoletto), na jaře 2015 pak Traviatu (Virginia Opera) a Menottiho operu The Consul (Florida Grand Opera). V Grand Opera později dirigoval i opery Rigoletto, Kouzelná flétna, Komedianty, Popelku, Bohému, Don

⁵ Andrew Bisantz. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014, 2014 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/andrew-bisantzcz.html>

Giovanniho a Pucciniho opery Suor Angelica, Carmen a Manon Lescaut. V sezóně 2006-07 mu byl ve Florida Grand Opera udělen titul "Henry C. Clark Conductor".

Působí i na mnoha dalších amerických i evropských scénách. Ve světové premiéře Jiráskovy opery R.U.R. aneb Roboti podle Čapka se měl poprvé představit v Praze.

Virtuální časopis The Boston Music Intelligencer poznamenal: "Dirigent Andrew Bisantz vedl malou skupinu instrumentalistů s dovedností a neomylným smyslem pro rovnováhu... kdykoliv byli hráči středem pozornosti, zejména v mezihrách, byl muzikantský přístup efektivní a inspirativní."

Byl rovněž členem fakulty na VOICEexperience a na festivalu Savannah Voice (letním programu, který založili legendární barytonista Sherrill Milnes a sopranistka Maria Zouves).

Tomer Zvulun

režisér

Tento zajímavý mladý operní režisér a též generální a umělecký šéf opery v Atlantě od roku 2013, jehož práce je často popisována jako „kinematografická“ a „svěžší“, je úspěšným a za své inscenace často chváleným umělcem. Jeho inscenace byly uvedeny na prestižních operních scénách na celém světě, včetně Metropolitní opery v New Yorku, kde režíroval reprízy oper Carmen a Tosca a dalších oper v Seattlu, Atlantě, Bostonu, Clevelandu, Dallasu, v New Orleansu, Buenos Aires a v irském Wexfordu, i na nejlepších hudebních ústavech a univerzitách. Jeho debut v Juilliard Opera Center v roce 2011, v nové inscenaci Ravelovy Španělské hodinky a Pucciniho Gianniho Schicchiho, byl oceněn v listu New York Times za "vtipnou režii s rychlým spádem a felliniovský styl".

Tomer Zvulun⁶

Zvulun je znám jak pro svou tvorbu invenčních, vizuálně oslňujících inscenací oper běžného repertoáru, tak pro prosazování nových děl amerických skladatelů. Jeho inscenace mohli vidět diváci v Evropě, USA, Jižní a Střední Americe.

⁶ Tomer Zvulun. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014, 2014 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/tomer-zvulun.cz.html>

Vita Tzykun

scénografka

Rodačka z Oděsy, Vita Tzykun vyrostla v Tel Avivu, kde ukončila studia na tamější univerzitě (BFA). Diplom MFA získala na univerzitě v New Yorku (Tisch School of the Arts). V současné době žije a pracuje v New Yorku. Victoria "Vita" Tzykun je autorkou scénických návrhů, kostýmů a projekcí pro operní scény jako např. Norwegian Opera, Wexford Opera Festival (Irsko), Dallas Opera, Kennedy Center, Philadelphia Opera, Kristiansund Opera (Norsko), Boston Lyric Opera, Bard Summerscape, Lyric Opera Kansas City, Utah Opera, Gotham Chamber Opera, Juilliard Opera, Wolf Trap Opera, Teatro Imeras (Athény), 3LD Art & Media Center, New York Classical Theatre, Cherry Lane Theatre a 92nd Street Y. K jejím nedávným projektům se řadí scénický návrh pro kriticky oceněnou „elektro operu“ Todda Almonda, Kansas City Choir Boy, v hlavní roli s Courtney Love (Prototype Festival, New York).

Tzykun je zakládající členkou GLMMR - kolektivu interdisciplinárních umění, který spojuje světy výtvarného umění, audiovizuální techniky a živých vystoupení.

Vita Tzykun⁷

⁷ Vita Tzykun. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014, 2014 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/vita-tzykuncz.html>

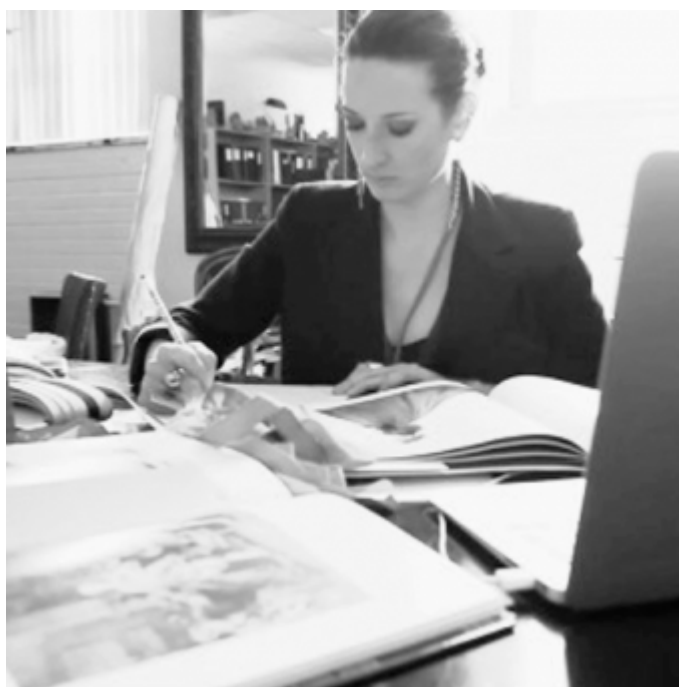
Mattie Ullrich

kostymérka

Mattie Ullrich se narodila a vyrostla ve slunné Jižní Kalifornii; na University of Northern Carolina School of Arts studovala návrhářství divadelních kostýmů, textil, krejčovství, kloboučnictví a barvířství. K inscenacím, na nichž Mattie Ullrich spolupracovala, patří opera Philipa Glasse Satyagraha (Jekatěrinburg Opera, Rusko), Don Giovanni (Norwegian Opera and Balet, Oslo), Verdiho I due Foscari (Royal Opera House, Londýn, Theater an der Wien, Palau de les Arts ve španělské Valencii a Los Angeles Opera, Kalifornie), Tanějevova Oresteia (Bard SummerScape Festival, New York), Nabucco (Washington National Opera, Florida Grand Opera a Opéra de Montréal v Kanadě) či Mozartova Zaide (Wolf Trap Opera).

V roce 2005 získala Mattie Ullrich European Opera Prize za spolupráci s americkým režisérem Thaddeusem Strassbergerem v Rossiniho Popelce. Opera byla provedena v Dublinu a ve Wiesbadenu.

Její domovem je nyní Peekskill ve státě New York, kde se svým manželem vlastní dvě restaurace.

Mattie Ullrich⁸

⁸ Mattie Ullrich. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/mattie-ullrichcz.html>

Katy Tucker

video a projekce

Katy Tucker je New Yorkská designérka videa a projekcí. Začala kariéru jako malířka a svou práci prezentovala v mnoha galeriích, například v The Corcoran Museum ve Washingtonu, DC a Artist's Space v New Yorku. V roce 2003 Katy přesunula svůj zájem více k divadelnímu umění a začala svá videa uplatňovat na scénách po celé USA. Například na Broadway, Off-Broadway, v Metropolitní opeře a dalších.

Mezi její projekce patří například opera *Kníže Igor* s Dmitri Tcherniakovem v Metropolitní opeře, muzikál *Excalibur* s Francescou Zambello v Teatro St. Gallen ve Švýcarsku, *Carmina Burana* 3D atrakce v Carnegie Hall. Od roku 2012 trvale spolupracuje s Metropolitní operou a podílela se na novém provedení oper *Otello*, *La clemenza di Tito*, *Les Troyens* (Francesca Zambello).

Katy Tucker⁹

Katy je členkou malé skupiny inovativních umělců Black Ship (v překladu „Černá loď“), a též je členkou Wingspace Theatrical Design, což je kolektiv umělců, designerů, spisovatelů a myslitelů spolupracujících na divadelním designu.

V roce 2006, Kate s Alexandrou Morton (beatbox designérka) založily v New Yorku a Los Angeles mezioborovou designovou firmu, která posouvá bariéry mezi uměním, architekturou, zábavou a zážitky. Katy sídlí ve Fort Greene v Brooklynu.

⁹ Katy Turker. In: *San Francisco Opera Association* [online]. Season Sponsor [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://sfopera.com/about-us/people/bios/production/s.-katy-tucker/>

Vladimír Fila

zvukový designer

Vladimír Fila je vyhledávaný sound designer nejen v České republice, ale i v zahraničí, a spolupracuje na mnoha významných projektech. Opakovaně pracuje pro známé zpěváky a skupiny. Například pro Lucii Bílou, Karla Gotta, Daniela Landu, Nightwork a další. Krom filmové tvorby je také tvůrcem hudby k počítačovým hrám Mafie 1 a Moscow Rapsody. Věnuje se též práci pro divadlo a balet.

Sound&light designer a hudební IT konzultant Vladimír Fila se narodil v Přílepicích u Holešova. Je absolventem Vysoké školy strojní a elektrotechnické v Plzni (obor technická kybernetika) a mezioborového studia na ČVUT Praha se zaměřením na elektroakustiku. Po příchodu do Prahy začal úzce spolupracovat s Milanem Svobodou a později se stal spoluvlastníkem studia Ondřeje Soukupa. V roce 2003 vybudoval Fila první mobilní počítačové studio LANGOSH a začal se věnovat TV show. Od roku 2011 učí na pražské HAMU akustiku. V roce 2012 vytvořil studiový komplex pro surround, nebo-li na pozadí, mix CYBERXSTUDIOS.

Jan Míšek

sbormistr

Jan Míšek získal své první sbormistrovské zkušenosti vedením přípravných oddělení ansámblu Boni pueri. V roce 1993 založil sbor Gymnázia J. K. Tyla v Plzni; v roce 1996 se postavil do čela Komorního sboru Kantiléna a podílel se na vzniku Královéhradeckého mužského sboru. V roce 1999 uskutečnil svůj velký sen a založil v Pardubicích Chlapecký sbor BONIFANTES. Přes své mládí získal řadu ocenění za mimořádný dirigentský výkon a dramaturgii. Během krátké doby se svými sbory získal na různých mezinárodních soutěžích 16 zlatých medailí (např. s Královéhradeckým mužským sborem na 1. světové sborové Olympiádě v rakouském Linzi, v kategorii mužských sborů) a 13 stříbrných.

Jan Míšek se věnuje i skladatelské činnosti. Je autorem několika kantát (Inter arma silent musae, Holčička se sirkami) a vicelaureátem Joseph Dorfman International Composers' Competition.

Jan Míšek¹⁰

Odborníky je oceňován zejména za interpretaci hudby 20. století. Je uměleckým vedoucím a zakladatelem vokálně instrumentálního ansámblu Czech Soloist Consort, který měl zpívat sborové party opery R. U. R. Aneb Roboti podle Čapka. Jan Míšek působí také jako pedagog a je zakladatelem Základní umělecké školy Bonifantes.

¹⁰ Jan Míšek. In: *Český rozhlas* [online]. Praha: Český rozhlas, 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/jan-misek-sbor-ma-blahodarny-vliv-5992502>

Jennifer Schriever

světelná designerka

Jennifer Schriever je světelná designerka působící v New Yorku. Její práci na Broadway zahrnují hry *Eclipsed* a *Ghetto Klown* Johna Leguizama (také zfilmováno HBO). Její působení na poli opery se dotýká operety *Fledermaus*, kterou zpracovala pro Metropolitní operu, *Lovci perel* pro Anglickou národní operu v Londýně. Ale působí a působila i pro mnoho dalších scén v USA i Evropě. Věnuje se i pedagogické činnosti. Je zaměstnána jako externí pedagog Purchase College.

Jennifer Schriever¹¹

Viktor Konvalinka

choreograf

Viktor Konvalinka se narodil roku 1984 v Praze, kde i v roce 2004 absolvoval Taneční konzervatoř hl. města Prahy u prof. Jaroslava Slavického a Jana Kodeta. Je držitelem řady ocenění z mezinárodních i domácích soutěží.

V roce 2003 se s Monikou Hejdukovou zúčastnil Grand Prix Eurovision, kde získali 2. cenu za interpretaci choreografie Jana Kodeta *Twilight of Innocence* a v roce 2004 na 4. Contest Vídeň vyhrál 1. cenu v oboru moderní tanec. Od sezony 2004–2005 nastoupil do angažmá v Národním divadle v Praze jako člen baletního souboru a o rok později se

11 Jennifer Schriever. In: *Theatrical Index* [online]. New York: Cyber-NY, 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.theatricalindex.com/person/jen-schriever>

stal sólistou. Mezi jeho klasické sólové role patří mimo jiné Ďábel v baletu Louskáček, Benvolio v Romeovi a Julii, Jago v Othellovi, Lenský v baletu Oněgin od světoznámého choreografa Johna Cranka a další. Jeho moderní repertoár zahrnuje role jako například Jiřího Kyliána Petite mort, Polní mše, Petra Zusky Mariin sen, Igora Stravinského Svěcení jara; Jana Kodeta Zlatovláska a řada dalších.

Vedle interpretační práce se také věnuje choreografii. Pro choreografické Miniatury (uvedené ve Stavovském divadle a Laterně magice) vytvořil choreografie s názvem To nepochopíš..., Tři pro sólo aneb Pražské Hystérium, Ultimo, Jak100hoven nebo Just Solo, které uvedl i na Gala Darii Klimentové v Praze 2014.

V roce 2009 založil spolu s Tomášem Rychetským, Pavlem Hejným a Tomášem Červinkou Moderní taneční skupinu DekkaDancers, kde funguje jako choreograf a tanečník. Skupina vystupuje nejen na mnoha českých scénách, ale i v zahraničí. Mezi jejich díla patří například Umíněnost ztracených, Pakkáž, Port 9, Kill de Bill, Timing, Cave and Creatures a mnoho dalších. V rámci Soutěžní přehlídky současné taneční tvorby ČR Viktor Konvalinka 2011 získali Cenu Za humor v choreografii za dílo Dekka pod dekou pro Bohemia Balet.

Viktor Konvalinka¹²

12 Viktor Konvalinka. In: *Národní divadlo* [online]. Symbio, 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/viktor-konvalinka>

V roce 2014 vytvořil spolu s Tomášem Červinkou choreografii GURU pro Balet Národního divadla v Praze, hudbu napsal český skladatel Jan Jirásek. Dílo je v Národním divadle uváděno v rámci triptychu Česká baletní symfonie II vedle takových jmen, jako je Petr Zúška a Jiří Kylián.

Alison Moritz

asistentka režie

Současné projekty režisérky Alison Moritz byly časopisem Opera News označeny jako „bystré“, „nápadité“ a „elegantně sexy“. Reputaci si rychle získala provedeními současných amerických oper a inovativní interpretací klasického repertoáru.

V sezóně 2018-2019 debutovala v Opera Colorado s inscenací LaTraviata, v Lyric Opera v Kansasu s inscenací Penelope od Sarah Kirkland Snider a též inscenovala opery La Bohème a Madama Butterfly v Austin Opera a Central City Opera a další.

Spolupracuje s Davidem Hertzbergem and Rene Orthem pro Opera Philadelphia a podílí se na prezentaci amerického repertoáru. Spolupracovala jako stálý asistent ředitele v obou operních domech v Minnesotě a v opeře v Atlantě. Její profesní kariéra obsahuje spolupráci s operou v Santa Fe, Seattle Opera, Opera Theatre of St. Louis, Wolf Trap Opera, Central City Opera, Opera Memphis, and Chautauqua Opera.

Alison Moritz¹³

13 Alison Moritz. In: *Alison Moritz* [online]. akm, 2018 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.alisonmoritz.com/>

Jako učitel a hostující režisér učila v Eastman School of Music, Maryland Opera Studio, Crane School of Music, a pro Steven Blier a Caramoor's Vocal Rising Stars. Pokračuje ve spolupráci s The Knights a The Resonant Bodies festival. Allison spolupracovala např. se společnostmi SITI Company of New York City, OPERA America, Geva Theatre Center, Third Rail Projects, Nautilus Music Theater, and Shakespeare Festival St. Louis. Na Washingtonově univerzitě v St. Louis získala bakalářský titul v oboru Hudba a historie umění. Žije v New York City a v St. Louis (Missouri).

3. ROLE V OPEŘE R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA

Helena – soprán, rozsah role v opeře d¹- cis³

Dcera prezidenta Glory, Helena Gloryová, se zpočátku příběhu, tedy ve svých 21 letech, zamiluje do Domina. Přeje si, aby roboti měli duši. Po deseti letech svého přání lituje. Je dokonce roboty zabita.

Domin – tenor, rozsah role v opeře c¹- h²

Centrální ředitel firmy Rossumových Univerzálních Robotů, který nejvíce dbá na dobrý obchod, se zpočátku příběhu zamiluje do Heleny. Nehledí na zkázu, kterou jeho obchod přináší. Je dokonce přesvědčen, že roboti světu přináší užitek. V příběhu je zabit roboty.

Rádus – bas, rozsah role v opeře E- es¹

Zprvu prostý robot, který se po čase zdokonalí natolik, že se rozhodne převzít moc nad lidmi. Je vůdcem robotů.

Alquist - bas, rozsah role v opeře Cis₁- es¹

Šéf staveb ve firmě R.U.R., který již čtyři roky před vzpourou robotů tuší, že nový vynález přinese lidem zkázu. Při nadvládě robotů zůstane jediným žijícím člověkem a je jimi nucen opětně vynalézt proces na výrobu robotů. To se mu sice nepodaří, ale odhalí lidské city jako lásku v Primovi a robotce Heleně.

Nána - alt, rozsah role v opeře f- d²

Helenina chůva, která je pobožná a od samého počátku nesympatizuje s roboty. Rozčilení Boha na lidskou rasu přičítá jejich vzniku. V příběhu je zabita roboty.

Robotka Helena - mezzosoprán / soprán, rozsah role v opeře c¹- a²

Zprvu prostý robot, který na konci příběhu pocítí lidské city. Její láska přináší naději na pokračování světa.

Robot Primus - tenor, rozsah role v opeře c¹- f³

Zprvu prostý robot, který na konci příběhu pocítí lidské city. Jeho láska přináší naději na pokračování světa.

Hallenmeier – mezzosoprán, rozsah role v opeře h- a²

Přednosta Ústavu pro psychologii a výchovu robotů. V příběhu je zabit roboty.

Gall - bas, rozsah role v opeře E- es¹

Přednosta fyziologického a výzkumného oddělení R.U.R. V příběhu je zabit roboty.

Busman - baryton, rozsah role v opeře As- as¹

Generální komerční ředitel R.U.R. Při vzpouře se snaží sebe, Helenu, Domina, Galla, Hallenmeiera, Alquista a Nánu vykoupit za půl miliardy korun. Bohužel omylem sáhne na plot nabitý elektrickým proudem, což se mu stane osudným.

Čapek - baryton, rozsah role v opeře Gis- g¹

Role Čapek komentuje počínání spisovatele Karla Čapka a též komentuje děj opery.

3.1 INTERPRETI ROLÍ PLÁNOVANÉ PREMIÉRY

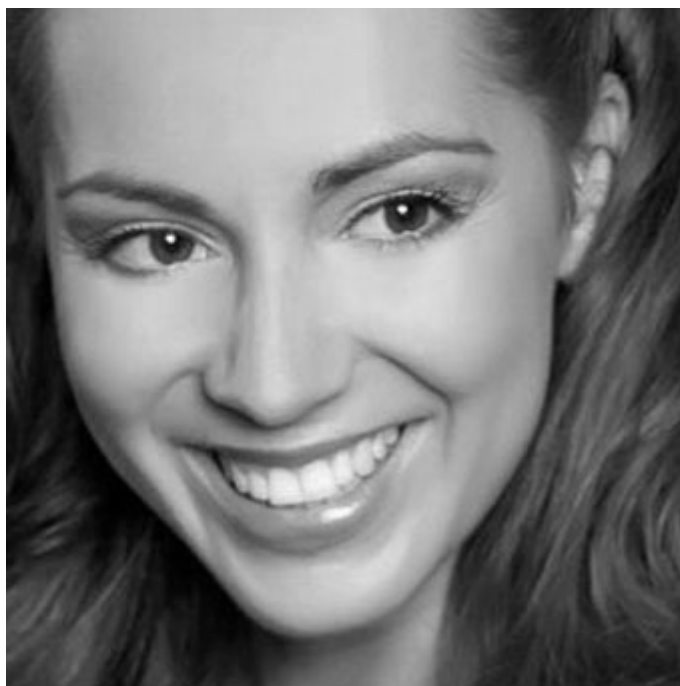
Níže jsou jmenováni všichni umělci, kteří se na plánované premiéře měli podílet.

Adriana Kučerová

Helena

Slovenská sopranistka Adriana Kučerová se narodila 24. února 1976 ve městě Lučenec. Vystudovala Vysokou školu múzických umění v Bratislavě a Conservatoire national supérieur de musique et de danse de Lyon ve Francii. Je držitelkou mnoha ocenění z prestižních pěveckých soutěží.

Například v roce 2001 získala 3. místo na European Music Prize for Youth, v roce 2005 1. místo na soutěži Hans Gabor Belvedere ve Vídni. O tři roky později získala Křišťálové křídlo v kategorii hudba za postavu Anne Trulové v opeře Igora Stravinského Život prostopášníka (The Rake's Progress) pod taktovkou světoznámého dirigenta Nikolausa Harnoncourta v Theater an der Wien. Vystupovala již na mnoha mezinárodně uznávaných scénách, jako například Bayerische Staatoper, kde ztvárnila Nannettu z Verdiho Falstaffa či Zuzanku z Mozartovy opery Le Nozze di Figaro, dále působila v Glynderbourne Festival Opera, kde ztvárnila Adinu z Donizettiho Nápoje lásky či v milánské La Scala v roli Dido z Purcellovy opery Dido a Aeneas, V roce 2010 zpívala mimo jiné Norinu z Donizettiho Don Pasquale či v Dallas Opera Janáčkovu Lišku Bystroušku v Pařížské opeře a na dalších významných scénách. Spolupracovala s dirigenty jako Daniel Barenboim, Vladimír Jurowski a dalšími.

Adriana Kučerová¹⁴

Lucas Meachem

Domin

Americký barytonista Lucas Meachem se řadí k mezinárodní pěvecké elitě. Narodil se v Severní Karolíně a studoval zde na Appalachian State University a následně v New Yorku na Eastman School of Music v Rochesteru a v New Havenu na Yale Univeristy.

¹⁴ Adriana Kučerová. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/adriana-kucerovac.html>

V současné době žije v New Yorku. Pravidelně působí v Lyric Opera v Chicagu, kde ztvárnil role jako Oreste z Gluckova *Ifigenie na Tauridě*, Valentina v Gounodově *Faustovi*, Marcella z Pucciniho *La Bohème*. Několik rolí ztvárnil i ve San Francisku jako například Eugena Onegina ze stejnojmenné opery od Čajkovského, Dona Giovanniho také ze stejnojmenné opery od Mozarta a mnohé další. V roce 2008 debutoval v newyorské Metropolitan Opera jako Generál Rajevskij z opery *Vojna a mír* od Prokofjeva. Dalšími významnými scénami, na kterých působí jsou Los Angeles Opera, San Diego Opera, New Orleans Opera, Florida Grand Opera a mezi evropskými scénami jsou to Vídeňská Opera, kde ztvárnil Figara z opery *Lazebník sevillský* od Rossiniho, Bayrische Staat Opera, Opéra National de Paris, Covent Garden, Teatro Real v Madridu, Glynderbourne Festival Opera, Opéra de Montpellier či Théâtre du Capitole v Toulouse.

Lucas Meachem¹⁵

Štefan Kocán

Rádus

Štefan Kocán patří k pěvecké elitě na mezinárodní úrovni. Absolvoval Vysokou školu múzických umění v Bratislavě a ve studiu zpěvu pokračoval na vídeňské konzervatoři pod vedením basisty Jevgenije Něstěrenka. Sklízí úspěchy na nejvýznamnějších světových scénách včetně milánské La Scaly, Vídeňské státní opery,

¹⁵ Lucas Meachem. In: *R. U. R. Opera* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/lucas-meachemcz.html>

Bavorské státní opery v Mnichově, Covent Garden, Opéra National de Paris, Lyrické opery v Chicagu či Gran Teatre del Liceu v Barceloně.

Štefan Kocán¹⁶

Roku 2009 debutoval v Metropolitní opeře v roli Krále ve Verdiho Aidě a na této scéně se poté stal stálým hostem. Ztvárnil zde role jako Ramfis z opery Aida, Sparafucile z opery Rigoletto, Ferrando z opery Trubadúr, Gremin z opery Evžen Oněgin, Komtur z opery Don Giovanni a Končak z opery Kníže Igor. Představil se i na scéně Národního divadla Praha a to jako Mefistofeles ve stejnojmenné opeře od Boita či jako Vodník v opeře Rusalka od Dvořáka. Pěvcův koncertní repertoár zahrnuje Mozartovo, Dvořákovo a Verdiho Requiem, Dvořákovo Stabat mater, Biblické písně a Cigánské melodie, Mahlerovu Symfonii č. 8 či Musorgského Písně a tance smrti. Pravidelně vystupuje na koncertech a operních gala v České republice i zahraničí a nahrává pro Slovenskou televizi.

Matthew Best

Alquist

Basista a dirigent Matthew Best je znám představením velkých wagnerovských a straussovských rolí s významnou dirigentskou kariérou, v jejímž rámci nabízí vynikající přínosy do nahrávaného repertoáru.

Matthew vystudoval na King's College, Cambridge a v National Opera Studio a v roce 1982 vyhrál cenu Decca-Kathleen Ferrier. Na počátku své kariéry byl sólistou v Royal Opera House, Covent Garden a jako host vystoupil na mnoha dalších scénách. Například ve Welsh National Opera, Royal Swedish Opera či Opéra de Lyon a spolupracoval s dirigentskými hvězdami, jako například Valerijem Gergievem.

¹⁶ Štefan Kocán. In: *Alison Moritz* [online]. Ringier Axel Springer SK, 2018 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.aktuality.sk/clanok/335795/operny-spevak-stefan-kocan-nie-som-popoluska-vsetko-som-si-odpracoval/>

Krom divadelní a koncertní činnosti též natočil mnoho nahrávek Jeho kariéra dosáhla významného mezníku, když zpíval roli Wotana/Poutníka v nové inscenaci Prsten Nibelungův na mezinárodním festivalu v Edinburku.

Matthew Best¹⁷

Mezi jeho nejvýznamnější úspěchy patřily reprízy role Komtura z Mozartova Dona Giovanniho pro English National Opera, Berliozova Roméo et Juliette s Varšavskou filharmonií pod taktovkou Johna Nelsona, L'enfance du Christ s Bergenskou filharmonií, Matoušovy pašije s The Bach Choir, Tiresias z díla Oidipus Rex s BBC Philharmonic a Král Heinrich z Wagnerova Lohengrina s Welsh National Opera.

Amanda Crider

Nána

Amanda Crider, chválená za svůj „soustředěný zlatý tón,“ je americká mezzosopranistka, která rychle získala uznání za svou mimořádnou muzikálnost a jistý dramatický projev. V roce 2015 ztvárnila roli Zerliny a mnohé další s předními orchestry jako New World Symphony či zpívala Haydnovo Stvoření na Bach Festival Society. Amanda debutovala s Floridou Grand Opera v roce 2009, kdy zpívala roli Malliky v Lakmé.

¹⁷ Matthew Best. *Matthew Best* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://ruopera.cz/podstranky/tym/matthew-bestcz.html>

Diváky potěšila i jako Cherubin v *Le Nozze di Figaro*. Je velice ceněna pro svojí jemnou interpretaci rané hudby. V posledních sezónách je sólistkou na Floridské Bachově společnosti a proslulého barokního souboru z Clevelandu, Apollo's Fire.

Amanda Crider¹⁸

V létě 2008 vystoupila s večerem barokních árií a duetů s mezinárodně proslulou sopranistkou Lisou Saffer. Díky své perfektní interpretaci písní a oratorií debutovala na podzim 2007 v Carnegie Hall v Händlově Mesiáši s New England Symphonic Ensemble. V roce 2011 byla finalistkou v soutěži Joy in Singing Debut Artist a vokální soutěži Jensen Foundation. Kromě toho byla finalistkou 2009 v mezinárodní hlasové soutěži José Iturbi, 2. místo získala v soutěži Shreveport Opera v roce 2008, v roce 2007 získala cenu Davida a Ingrid Kosowských na vokální soutěži v Palm Beach Opera. Amanda získala magisterský titul v oboru vokální zpěv na Manhattan School of Music a získala titul bakaláře v oboru hry na klavír.

Nikola Uramová

Robotka Helena

Sopranistka Nikola Uramová patří mezi nejvýraznější talenty nastupující mladé generace. Narodila se 17. července 1994 v Mladé Boleslavi. V roce 2010 začala studovat klasický zpěv na Konzervatoři v Pardubicích ve třídě Mgr. Jarmily Chaloupkové a nyní studuje na HAMU v Praze ve třídě Ivana Kusnjera.

¹⁸ Amanda Crider. *Amanda Crider* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/amanda-cridereng.html>

V roce 2018 studovala na Danish National Music Academy - Syddansk Musikkonservatorium v Dánsku. V současné době je také studentkou slavného italského tenoristy a školitele Antonia Carangela.

Nikola Uramová¹⁹

Vystupuje na koncertech s Komorní filharmonií Pardubice, Filharmonií Hradec Králové či Barocco sempre giovane. Účinkovala také v rolích jako Suor Angelica (Suor Angelica, G. Puccini), Mimì (La Bohème, G. Puccini), Eutherpe (Il Parnaso confuso, J. Mysliveček), Euridice (Orfeo, C. Monteverdi), Fiordiligi (Così fan tutte, W. A. Mozart), Parasha (Mavra, I. Stravinskij) atd. Zpívala například i v Obecním domě s orchestrem Pražské komorní filharmonie pod taktovkou Rastislava Štúra spolu se Simonem Keenlysidem a Štefanem Kocánem, sólisty Metropolitní opery v New Yorku, na Pražském Hradě spolu se Štefanem Kocánem a dále účinkuje s osobnostmi jako je Petr Nekoranec, Štefan Margita či Václav Hudeček. V roce 2017 předzpívala i samotnému Plácidu Domingovi. Nikola Uramová je laureátkou několika pěveckých soutěží.

V roce 2012 získala první cenu v juniorských kategoriích na Mezinárodní pěvecké soutěži W. A. Mozarta v Praze. V roce 2013 získala třetí místo v juniorské kategorii na Písňové soutěži Bohuslava Martinů a druhou cenu v Soutěži konzervatoří ČR, dále v roce 2014 třetí cenu na Mezinárodní pěvecké soutěži v Olomouci a první cenu v kategorii Operní naděje v Karlových Varech na Mezinárodní soutěži Antonína Dvořáka.

19 Osobní archiv zpěvačky.

Mezi nejnovější ocenění se řadí třetí místo v kategorii Junior taktěž na Mezinárodní soutěži Antonína Dvořáka v roce 2017 a třetí cena na soutěži České filharmonie v roce 2018.

Petr Nektoranec

Primus

Tenorista Petr Nektoranec je jednou z nejvýraznějších postav nastupující pěvecké generace v České republice. Od září 2016 je frekventantem Lindemannova programu v newyorské Metropolitní opeře, a to jako první Čech, který byl do tohoto významného dvouletého projektu přijat. V září 2018 nastupil jako sólista Stuttgartské opery, kde jej hned v jeho první sezoně čekaly tři velké role: Rossiniho Almoviva (*Lazebník sevillský*) a Ramiro (*Popelka*) a Donizettiho Ernesto (*Don Pasquale*). V letech 2014–2016 byl členem Bavorské státní opery v Mnichově a jejího operního studia, kde vytvořil řadu rolí včetně titulních rolí v Rossiniho opeře *Hrabě Ory* a v Brittenově opeře *Albert Herring*. Za roli Alberta Herringa mu byla 28. 11. 2016 v Mnichově udělena Bavorská umělecká cena. V lednu 2018 převzal další prestižní cenu, tentokrát cenu Classic Prague Awards v kategorii Talent roku 2017.

Petr Nektoranec²⁰

²⁰ Petr Nektoranec. *Petr Nektoranec* [online]. Symbio, 2019 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/petr-nekoranec>

Petr je laureátem řady prestižních evropských soutěží. Nejnovější vítězství si odnesl v lednu 2017 z jedné z nejslavnějších pěveckých soutěží, Mezinárodní soutěže Francesca Viñase, konané v Gran Teatre del Liceu v Barceloně. Stal se jejím absolutním vítězem a kromě toho mu mimořádné ceny udělili legendární pěvec Plácido Domingo a vedení divadla Teatro Real de Madrid. V červenci 2014 se stal ve Vídni vítězem 1. ročníku Mezinárodní pěvecké soutěže nesoucí jméno slavné bulharsko-rakouské sopranistky Ljuby Welitsch. V září 2014 obsadil druhé místo v jedné z nejnáročnějších světových pěveckých soutěží, *Concours International de Chant* ve francouzském městě Toulouse. Též získal ocenění na Mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech (1. cena v kategorii Píseň a 2. cena v kategorii Junior).

Petr Nekoranec se narodil 25. 2. 1992 v Nových Dvorech u Polné. V roce 2011 absolvoval Střední odbornou školu pedagogickou v Čáslavi, v jejímž smíšeném sboru vystupoval často i jako sólista, a začal studovat na Konzervatoři Pardubice obor klasický zpěv u Jarmily Chaloupkové. V současné době intenzivně spolupracuje s renomovaným italským operním tenoristou a pedagogem Antoniem Carangelem a s významnou americkou sopranistkou Dianou Soviero.

Monika Fabiánová

Hallenmeier

Monika Fabiánová je sólistka opery Slovenského národního divadla v Bratislavě. Zpěv studovala na Státní konzervatoři v Žilině u profesorky Emílie Sadloňové a na VŠMU v Bratislavě u profesorky Vlasty Hudecové. Od roku 2003 je sólistkou Opery Slovenského národního divadla, kde ztvárnila řadu postav mezzosopránového repertoáru. Roku 2004 debutovala jako Carmen na jevišti Státní opery v Banské Bystrici, kde v roce 2012 ztvárnila postavu Fedory ze stejnojmenné opery Umberta Giordana. Od roku 2008 spolupracuje též s Národním divadlem v Praze, kde ztvárnila ve Verdiho Falstafovi postavu pani Meg Pageové v inscenaci M. Huby. Později uvedla na jevišti Slovenského národního divadla v Bratislavě i další role. Například prezentovala v roli Romea v Belliniho Montecchi e Capuletti, Fjodory v Musorgského Borisu Godunovovi, princeznu Eboli v opeře Don Carlos, Olgu v Čajkovského Eugenu Oneginovi, Suzuki v Pucciniho Madama Butterfly atd. V lednu 2012 účinkovala v Semperoper jako Olga v Čajkovského Eugenovi Oneginovi s dirigentem Matthiasom Foremnyem.

Také spolupracuje s dirigentem Leošem Svárovským, s kterým spolupracovala v Japonsku při Dvořákově Stabat Mater s Tokyo Metropolitan Symphony Orchestra a Sendai Philharmonic Orchestra, ale i s dalšími významnými dirigenty, mezi něž patří Marco Munari, Walter Kobéra s další. Několikrát se představila na Mezinárodním operním festivale v Miškolci v Maďarsku a na Pafos Aphrodite Festival Cyprus.

Monika Fabiánová²¹

Nikolaj Didenko

Gall

Nikolaj Didenko je ruský basista, který absolvoval studium zpěvu a dirigování na moskevské hudební akademii v roce 2003. Po dokončení studia byl sólistou Nové opery v Moskvě a též do roku 2005 byl členem Houston Grand Opera Studio v USA, kde se podílel na mnoha inscenacích, například Turandot, Lazebníka sevilského, Kouzelné flétny a Tosky. Představil se v rolích jakými jsou Bratr Laurent z Romeo et Juliette, Don Geronimo z Turka v Itálii, Basilio z Lazebníka sevilského, Colline z La Bohème, Alidoro z Popelky, Leporello z Dona Giovanniho a Oroveso z Normy na řadě operních scén jako Royal Danish Opera, Washington Opera, New York City Opera, Bilbao Opera, barcelonská scéna Liceu, pravidelně spolupracuje s operním domem v Kolíně nad Rýnem a dalšími.

21 Monika Fabiánová. *Monika Fabiánová* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/monika-fabianovacz.html>

Koncertní činnost Nikolaje Didenka je též významná. Vystoupil například v Mahlerově 8. symfonii, Šostakovičových symfoniích 13. a 14., v Rachmaninově chorální symfonii Zvony a Prokofjevově Ohnivém andělu, s orchestry Sao Paulo State, Bamberger Symphoniker, Nederlandse Programma Stichtung, VARA Radio v Holandsku, Umeå Symphony Orchestra ve Švédsku a s NTR v Concertgebouw, Amsterdam.

Nikolaj Didenko²²

Benedict Nelson

Busman

Britský barytonista Benedict Nelson se narodil v Londýně a studoval na Guildhall School of Music and Drama a v National Opera Studio. Je jedním z nejzajímavějších zpěváků své generace. Jeho talent bývá srovnáván s renomovanými sólisty jako například Geraldem Finley či Simonem Keenlysidem.

²² Nikolaj Didenko. *Nikolaj Didenko* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/nikolaj-didenkocz.html>

Ve svých 23 letech vyhrál 2. cenu v soutěži Kathleen Ferrier. Nelson byl jedním z prvních umělců v takzvaném Harewood Programme v rámci londýnské scény English National Opera. Zde ztvárnil celou řadu rolí. Patří mezi ně Valentin z Fausta, Ping z Turandot, Demetrius z Brittenova *Snu noci svatojánské*, kterou režíroval Christopher Alden, Belcore z *Nápoje lásky*, titulní role v *Lazebníkovi sevillském* a titulní role v Brittenově opeře *Billy Budd*, v nové inscenaci Davida Aldena. Ve švýcarském Verbieru poté Hrabě Almavivu a Figara z *Figarovy svatby*, Silvana a Christiana z *Maškarního plesu* v Opera Holland Park, Masetta a Don Giovanniho ze stejnojmenné opery, Marcella z *La Bohème* a v Opéra de Lyon vystoupil v Coplandově opeře *The Tender Land*.

Benedict Nelson²³

Nelson studoval u slavného anglického barytonisty Sira Thomase Allena a je stipendistou nadace Samling. S BBC Symphony Orchestra debutoval v roce 2010 pod taktovkou Jiřího Bělohlávka, v Brahmově *Requiem*. Působí též koncertně a to se slavnými orchestry jako Royal Philharmonic Orchestra, Bergen Philharmonic Orchestra, debut v U.S.A. s Utah Symphony Orchestra, Basel Chamber Orchestra, RTÉ Orchestra v Irsku, Orchestre del'Opéra de Rouen a City of Birmingham Symphony Orchestra.

²³ Benedict Nelson. *Benedict Nelson* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/benedict-nelsoncz.html>

Pavol Remenár

Čapek

Pavol Remenár je slovenským barytonistou působícím od září 2000 jako sólista Opery Slovenského národního divadla v Bratislavě, kde debutoval v titulní roli Mozartova Dona Giovanniho. Od té doby ztvárnil na této scéně celou řadu rolí, k nimž patří Belcore z Donizettiho Nápoje lásky, Rossiniho Figara z Lazebníka sevillského, Dandiniho z Popelky, Mozartova Hraběte z Figarovy svatby, Papagena z Kouzelná flétny, Orfea z Gluckova Orfeus a Eurydika, Silvia z Leoncavallových Komediantů, Pucciniho Marcella i Schaunarda z La Bohème a Sharplesse z Madama Butterfly, Valentina Gounodova Fausta, Čajkovského Eugena Oněgina a Jeleckiho z Pikové dámy, Straussova Harlekýna z Ariadny na Naxu a Jochanaana ze Salome, Gorjančikova z Janáčkovy opery Z mrtvého domu atd.

Pavol Remenár²⁴

Věnuje se rovněž koncertní činnosti. Ve svém repertoáru má mimo jiné i Faurého Requiem), Saint-Saëns Vánoční oratorium, Händelovo Te Deum laudamus, Mahlerovy Písně potulného tovaryše a řadu dalších písní. Pražské operní publikum ho poprvé uvidělo ve Státní opeře na podzim 2014 jako Pucciniho Sharplesse.

²⁴ Pavol Remenár. *Pavol Remenár* [online]. Design Farm, 2014 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/podstranky/tym/pavol-remenarcz.html>

PKF – Prague Philharmonia

Sólisty měla doprovázet celým dílem PKF – Prague Philharmonia, která vznikla roku 1994 z iniciativy světoznámého dirigenta Jiřího Bělohlávka pod původním názvem Pražská komorní filharmonie. Již zanedlouho po svém vzniku se zařadila do okruhu nejrespektovanějších orchestrů České republiky a vybudovala si vynikající renomé v Evropě i ve světě.

4. NEUSKUTEČNĚNÍ DÍLA

Premiéra byla plánovaná na 23. července 2015 a měla se uskutečnit ve Fóru Karlín v Praze. K připravované premiéře bylo natočeno i promo video²⁵ (v češtině i v angličtině) a nahrávána byla i příprava tohoto proma²⁶, na kterém se podíleli někteří sólisté, sbor pod vedením Jana Míška a sám skladatel Jan Jirásek. K uskutečnění premiéry ovšem nedošlo kvůli financím, které údajně na projekt nedostačovaly. Interpretům i samotnému autorovi bylo oznámeno pouze odložení premiéry na další rok a poté již se o projektu nemluvilo. Dle skladatele Jana Jiráška je opera stále ve stavu odložení, nikoli zrušení.

5. LITERÁRNÍ PŘEDLOHA DLE KARLA ČAPKA

Karel Čapek

Český spisovatel, žurnalista, prozaik, dramatik, básník, překladatel, kritik a autor knih pro děti, Karel Čapek, se narodil 9. ledna 1890 v Malých Svatoňovicích a zemřel na plicní edém ve věku 48 let 25. prosince 1938 v Praze údajně pár dní před tím, než měl být zatčen gestapem. Pohřben byl 29. prosince 1938 na Vyšehradě. Narodil se jako nejmladší ze tří sourozenců do rodiny lékaře. Jeho bratr Josef byl malířem a spisovatelem a sestra Helena byla též spisovatelkou. Ta roku 1962 sepsala knihu *Moji milí bratři*. Karel Čapek studoval na gymnáziu v Hradci Králové, Brně a na Akademickém gymnáziu v Praze, kde i maturoval. Studium na Filozofické fakultě University Karlovy v Praze ukončil v roce 1915 doktorátem.

25 R. U. R. promo video. *YouTube* [online]. [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vW84OA063Zg>

26 Příprava R. U. R. promo videa. *YouTube* [online]. [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=2s3izMBPOsM>

Při studiu podnikl v letech 1910-1911 cesty do Paříže a Berlína. Po ukončení vysoké školy byl Karel Čapek vychovatelem v hraběcí rodině Lažanských, knihovníkem v Národním muzeu, do roku 1938 pak i redaktorem v Národních listech a v Lidových novinách. Ve Vinohradském divadle působil v letech 1921 – 1923 jako dramaturg a režisér. V roce 1925 poté zakládá československou pobočku spisovatelské organizace Penklub. 26. srpna 1835 se oženil s Olgou Scheipflugovou. Během života podnikl několik cest a to do Itálie, Anglie, Španělska, Holandska a Skandinávie.

R. U. R.

Nejčastěji uváděná divadelní hra R. U. R. od Karla Čapka byla vydána v roce 1920. Má předehru a 3 dějství. Československá premiéra se uskutečnila 2. ledna 1921 v Hradci Králové, kde inscenaci uvedl místní ochotnický spolek Klicpera. Pražská premiéra se konala v Národním divadle až 25. ledna 1921. Slovo robot, které je v díle vůbec poprvé na světě uvedeno, vymyslel Karlův bratr Josef. Odvodil ho od slova robota – robotovat. Kniha sloužila jako předloha opery R. U. R., kterou v roce 1977 složil Zdeněk Blažek. Následně v roce 2015 vznikla opera R. U. R. Aneb roboti podle Čapka od Jana Jiráka

Děj díla R. U. R.

Předehra

Domin seznamuje Helenu s historií vývoje robotů dle výrobce Rossuma a na ukázkou představuje svou robotku Sullu. Helena nevěří, že Sulla je doopravdy stroj. Domnívá se, že Sulla je člověk. Domin, ve snaze ji přesvědčit o své pravdě, chce Sullu dát pitvat. Helena se snaží Sullu chránit. Sulla se nebojí smrti a považuje ji pouze za stav, v němž by se nemohla pohybovat. Následně se Helena seznámí s Gallem, Busmanem, Fabrym a Alquistem, které zprvu považuje za roboty. Záhy zjistí, že se jedná o ředitele úseků ve firmě R. U. R.. Helena se přiznává, že zastává organizaci za osvobození robotů a chce, aby roboti měli duši. To ovšem není v zájmu firmy, jelikož ta tvoří roboty pouze jako levnou pracovní sílu. Důvodem, proč jsou ve firmě vyráběny krom robotů i robotky je pouze poptávka. Lidé jsou zvyklí na služky, prodavačky atd. ženského pohlaví.

Dějství první

Helena dostává od Fabryho, Alquista, Galla, Busmana i svého manžela Harryho Domina dárky na oslavu toho, že před deseti lety přijela na ostrov.

Tento den si s Harrym připomínají. Brzy přecházejí k chmurnějšímu tématu a to k tématu války, která probíhá. Roboti jsou využíváni jako vojáci. V novinách, které přinese Nána, je napsáno, že se dokonce začíná zakládat první rasová organizace robotů. Další zprávou je, že ženy přestaly rodit děti. To Nána svádí na trest boží a řekne Heleně, že i jí potrestal, jelikož žije s Dominem. Stavitel Alquist je názoru, že lidé nadměrným používáním robotů natolik zlenivěli, že ztratily důvod rodit děti. Předpovídá vyhynutí lidí. Nána na popud Heleny přivádí robota Radia, který vysloví myšlenku, že chce být pánem lidí. Domnívá se, že je příliš dokonalý na to, aby sloužil lidem, kteří dle něho jen „dělají slova“. Helena chce zastavit výrobu robotů a spálí dokumenty s postupem na jejich konstrukci. Zanedlouho přichází Harry s ostatními řediteli. Těší se z příjezdu lodě. Ta ovšem přiváží balíky se vzkazem: „Roboti světa! My, první rasová organizace Rossumových Univerzálních Robotů, prohlašujeme člověka nepřítelem a psancem ve vesmíru. Roboti světa, nařizujeme vám, abyste vyvraždili lidstvo. Nešetřte mužů. Nešetřte žen. Uchovejte továrny, dráhy, stroje, doly a suroviny. Ostatní zničte. Pak se vraťte do práce. Práce se nesmí zastavit.“ Všichni zjistí, že jsou obklíčeni roboty, kteří je chtějí zabít.

Dějství druhé

Helena, Fabry, Gall, Hallenmeister, Domin a Busman se snaží najít viníka celé situace a vyřešit ji. Busmana napadne vykoupit se a jde robotům nabídnout peníze. Dotkne se ovšem železné mříže, která je kvůli ochraně lidí před roboty pod proudem, a zemře. Leží na zemi a na něm půl miliardy, což Domin okomentuje slovy: „Vidíš, Busmane, žádný král neměl větší mohyly...vždyť je to jako hrst suchého listí...“. Roboti se dostanou do domu a zabijí všechny až na Alquista. Toho nechají naživu, protože pracuje rukama. Bude nucen robotům sloužit.

Dějství třetí

Všichni lidé na světě jsou zahubeni. Naživu je pouze Alquist, který se pod nátlakem snaží znovu objevit postup na výrobu života. Pročítá knihy, ale nic nemůže najít. Obětuje se i robot Damon, který se dobrovolně nechá pitvat, ale není to k ničemu. Starý Alquist jde spát, ale ze spánku ho vyruší smích. Je to smích Robotky Heleny a Robota Prima, kteří byli vyrobeni Gallem. Alquist se rozhodne pitvat Helenu, avšak Primus ji nechce dát a nabízí k pitvě sebe místo ní.

Ovšem ani Helena s pitvou Prima nesouhlasí a pokud by byl pitván, chce vyskočit z okna. V tu chvíli Primus oznámí, že nebude pitvat ani jednoho z nich, jelikož patří k sobě. Alquist vidí naději života v páru a propustí je. Sám se poté naplní myšlenkou, že může zemřít, jelikož život nezahyne.

5.1 DĚJ DÍLA R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA

Opera o dvou dějstvích je psána v originále v češtině, ale je k němu vytvořeno i anglické libreto. Klavírní výtah má 314 stran a partitura 256 stran. Příběh se odehrává na ostrově, kde sídlí továrna R. U. R.. Námět i libreto je inspirováno literární předlohou Karla Čapka. Na citace v textu níže, které jsou doslovnou, či skoro doslovnou, citací z díla R. U. R., poukazují v přílohách.

První dějství

Čapek uvádí a cappella vznik díla, které předběhlo dobu i jeho. Vysvětluje, že slovo „robot“ vymyslel on. V pozadí je slyšet sbor robotů, kteří popisují vše, co pro lidi musí dělat. I sami lidé říkají, že lidé zmůžou vše. Připlouvá Helena, dcera prezidenta, kterou všichni vítají. Ta požaduje, aby se s roboty jednalo jako s lidmi, čímž vysvětluje důvod své návštěvy. Všem přijde její názor směšný. Nána posměšně uvažuje o právech pro „kus plechu“, což Helena rázně ukončí křikem a rozbitím talíře. Domin náhle vyznává lásku Heleně a s ním i všichni ostatní. Představují se jí, což Helena opět přeruší rozmluvou o právech pro roboty. Představuje se i Domin. Helena náhle řekne, že se za něj provdala již před 10 lety. Ke slovu se dostává Čapek, který pokračuje ve vyprávění příběhu. Do monologu, který opět doprovází sbor robotů, vstupuje Domin se slovy: „Ale tohle jste nenapsal.“ Robotka Helena hlásí Dominovi, že je potřeba dodat dalších sto robotů do New Yorku a Domin ví proč. Roboti si utrhalí ruce. Helena s Nánou na to zděšeně reagují. Všichni se snaží uklidnit situaci. Lidé konstatováním, že je to jen malá komplikace a roboti tím, že je to nebolí. Helena uvidí robotku Helenu a nevěří jí, že je robot. Gall ji chce přesvědčit pitvou, ale Helena robotku Helenu brání. Robotka Helena neví, co je smrt. Je to pro ni pouze stav, ve kterém by se přestala hýbat. Helena zoufale prosí o pomoc robotům. Všichni ji ale vysvětlují, že je to nemožné. Neznají žádné city a jediné, co se u nich vyskytuje zvláštního a jako vada ve výrobě, je skřípání zuby a třesení se. Tuto vadu Helena nazve duší. Gall se snaží Helenu uchlácholit tím, že pro roboty dělá nervy na bolest, což Hallenmeier shodí vysvětlením, že to dělá proto, aby nestrkali ruce do strojů.

Helena se ptá, proč jim Gall nestvoří i duši. Ale všichni odpoví, že to není v jejich zájmu. Na ostrově se odehrává fotbalový zápas dvou robotických fotbalových týmů, který roboti komentují. Poprvé v historii je také přenášén v přímém přenosu do televizních obrazovek na celém světě. Po něm se koná večírek, na němž je představen robot Radius jako nejchytřejší robot a Helena začíná mít pochybnosti o existenci lidí. Domin s Helenou si připomínají první chvíle, kdy se poznali a Helena chce, aby jí Domin měl opět rád tolik jako dříve. Do děje opět vstupuje Čapek, který vysvětluje, že se všechno změnilo a lidé začali být nenasatní. Sám je toho příkladem a chce začít vyprávět o své smrti. Rozpozná, že to do příběhu nepatří a popisuje svou touhu vrátit příběh zpět. Ovšem není všemocný. Příběh se přenáší k situaci, že roboti se stali vojáky, kteří bojují na Balkáně, kde povraždili sedm tisíc lidí. Zničeno bylo i pět tisíc nepřátelských robotů. Nána odsuzuje lidi, kteří jednají proti Bohu a předvídá, že přijde z nebe trest. Ani Helena nemá ze situace dobrý pocit a bojí se. Domin předvídá skvělou budoucnost lidem. Nána opovrhne Rádiem, u kterého se vyskytla vada a pokračovala by, kdyby nebyla volána Helenou, aby jí zapnula šaty. Zprávy oznamují, že roboti pobili již deset tisíc lidí a v posledním týdnu se nenarodilo ani jedno dítě. Lidé jsou postiženi neplodností, což Nána označuje božím trestem. Helena se ohradí proti Náně: „Co jsem podle tebe udělala tomu tvému Pánu Bohu?“ na což jí Nána odpoví: „Von ten Pán Bůh dobře ví, proč vám nedal dítě.“ Nána je všemi, krom Alquista, napomenuta. Ten si myslí, že lidé zahynou pro svou chamtivost a pro svou lenost. Ráj na Zemi je podle něj zkázou lidí. Modlí se za dobrý konec a Heleně vysvětluje situaci: „Mužům, kteří jsou zbyteční, těm nebudou už ženy děti rodit.“ Všichni jsou opilí až na Alquista, Nánu a roboty. Domin a další šéfové svolávají v tom stavu poradu. Helena lituje Rádía, kterého mohou sešrotovat. Rádíus k tomuto faktu přistupuje kladně. Nevadí mu to, jelikož by nemusel pracovat pro lidi. Helena mu nabízí, že by její lidé mohli učinit šéfem robotů. To Radius ale nechce. Chce být pánem lidí. Gall vidí, že jde o vzpouru, nikoli o křeč či vadu robotů. Je přesvědčen, že se v robotech zrodila duše. Roboti volají po vybudování nové říše.

Druhé dějství

Všichni zmatkují v operační místnosti ve vile. Roboti se bouří a všichni mají strach. Na radaru se objeví loď, čímž Domin chvíli Helenu chlácholí. Helena by nejradši vše vrátila zpět. Očekávaná loď, na které jsou pouze suroviny, objednávky a další roboti, má děla namířená na vilu.

Domin se snaží řídit celou situaci. Roboti zdraví Rádía na molu. A ten oznamuje všem robotům vznik organizace R. U. R. Robotů a člověka označí „psancem ve vesmíru“. Dále hlásá: „Roboti světa! Nařizuji vám vyvraždit lidstvo. Nešetřete mužů,. Nešetřete žen...“ Všichni se začínají dohadovat o viníkovi celé situace a pokusí se vyjednávat s roboty, což si myslí, že je zachrání. Radius jim oznamuje, že jsou posledními lidmi na zemi. Čapek do děje vstoupí s myšlenkou: „Boj stvořila příroda, nenávist vynalezl člověk.“ Ač lidé nabízí vše, roboti stojí jen o jedinou věc. Recept na výrobu robotů, aby mohli být jako lidé. Gall přizná, že upravil výrobu robotů, aby změnil jejich povahu,. Z toho se viní Helena, jelikož to po Gallovi chtěla. I Domin ví, že to Gall udělat pro Helenu, jelikož ji miluje, jako všichni. Roboti vypnou proud a všichni se obávají toho, co bude dál. Busman se rozhodne přiblížit k robotům a je jimi zabit. Leží na zemi. Na sobě má peníze, které v tu chvíli nemají žádnou hodnotu, což všichni komentují slovy: „Žádný král neměl větší mohyly. Vždyť je to jak hrst suchého listí.“ Roboti se dále dožadují receptu a Gall prohlásí, že ho má v hlavě. Roboti ho vyzvou, aby šel k nim, což učiní a roboti dobývají z jeho hlavy recept tak dlouho, až mu ji rozbijí. Helena se modlí a prosí Boha o slitován. Roboti se rozzlobí, že uvnitř hlavy nic nenašli a povraždí zbytek lidí až na Alquista. Ten by se zabil sám, ale nemá na to odvalu. Sám Čapek vidí, že přežil pouze Alquist a napovídá Radiovi větu: „Padla moc člověka. Budeme stavět nové domy, pro nové roboty.“ I přes to si roboti uvědomí, že bez lidí zahynou a žádají od Alquista rady. Alquist je pošle hledat další lidi na zemi, ale roboti nikoho nenalezli. Radius navrhne pokusy na robotech. Nabídne se jako první a je pitván, což ničemu nepřispěje. Alquist vysílením zkolabuje. Primus a robotka Helena objeví na zemi panenku a skrze ní si vyznají lásku. Z mrákot se probudí Alquist, který se zprvu myslí, že vidí lidi. Poté si uvědomí, že jde o roboty a chce robotku Helenu pitvat. Primus ji brání a nabízí sebe za ni. To nechce robotka Helena dovolit. Alquist je pouští se slovy: „Jdi, Adame. Jdi, Evo. Budeš mu ženou. Buď jí mužem.“ a prosí Boha o smrt. Roboti končí operu se slovy: „Přichází zítřek robota. Věk Robotů.“

5.2 LIBRETISTÉ OPERY R. U. R. ANEB ROBOTI PODLE ČAPKA

Jan Schmid

Jan Schmid je spisovatel, režisér a výtvarník. V roce 1964 založil v Liberci Studio Ypsilon, které upoutalo obecnostvo autorskou tvorbou i originální jevištní interpretací klasických i netradičních látek. V roce 1978 se Schmidovi podařilo převést divadlo do Prahy, kde působí dodnes. Po listopadu 1989 se také Ypsilonce otevřel svět a jejím inscenacím tleskali diváci ve Finsku, Dánsku, Velké Británii, Kanadě, Jihoafrické republice, na Tchajwanu a v mnoha dalších zemích. Z dosud neuzavřené etapy patří mezi jeho přelomové inscenace např. Schmidovu, Mahlerovu a Etlíkovu kompozici Mozart v Praze, Ameriku podle Franze Kafky nebo Fausta a Markétku podle slavné opery Charlese Gounoda. Jan Schmid je tvůrcem jedinečného divadelního stylu spojující činohru, hudební divadlo, výtvarné umění a autorsko-hereckou improvizaci.

Jan Kolář

Dramaturg, rozhlasový autor a divadelní publicista Jan Kolář působil v letech 1978-1988 působil jako externí dramaturg Studia Ypsilon. Od roku 1992 do června 2014 byl šéfredaktorem Divadelních novin, které také založil. V roce 1991 mu vyšla publikace Jak to bylo v Semaforu a v roce 2010 kniha obsáhlých interview 12x v hlavní úloze (Smoček, Svěrák, Kohout, Krejčík, Kundera, Suchý, Chytilová, Švankmajer, Menzel, Forman, Nárožný, Schmid). Je autorem pěti původních rozhlasových her a řady rozhlasových dramaturgií. Například Duch děvky podle knihy Normana Mailera a Temná komora Damoklova vycházející ze stejnojmenného románu W. F. Hermanse. Do češtiny přeložil Cervantesovskou parafrázi Lasici a Satinského Don Quijote. Jako spoluautor se podílel na Schmidových divadelních vizích Franz Kafka je z Prahy (1992) a T.G.M. aneb Masaryk mezi minulostí a přítomností (2010).

5.3 DALŠÍ DÍLA KARLA ČAPKA

Krom dramatu R. U. R. Karel Čapek napsal nemálo dnes velmi známých děl a mnoho z nich bylo i zhudebněno. Ta nejznámější jmenuji zde:

- Zářivé hlubiny (1916) – Soubor 7 povídek, na kterých spolupracoval s Josefem Čapkem.
- Boží muka (1917) – Soubor 13 filozofických povídek.
- Pragmatismus čili Filozofie praktického života (1918)
- Krakonošova zahrada (1918) – Spoluautor Josef Čapek, dílo popisuje zdravý pohled na nepřírozenost člověka a věcí.
- Nůše pohádek (1918)
- Loupežník (1920) – První divadelní hra, příběh vypráví o studentovi, který se zamiluje do mladé Mimi. Tím údajně kompenzoval stesk po domově a svou gymnazijní lásku Annu Nepeřenou.
- Kritika slov (1920) – Soubor esejí a feletonů.
- R.U.R. (1920) – Drama, které bylo v letech 1977 zhudebněno Zdeňkem Blažkou a v letech 2015 Janem Jiráskem.
- Trapné povídky (1921)
- Ze života hmyzu (1921) – Dílo společné s Josefem Čapkem. Příběh vypráví o světě hmyzu a tulákovi, který nejprve mraveniště pozoruje a poté zašlápne mravenčího vůdce. Zhudebnil Jánem Cikkerem a premiéru opera měla 21. února 1987.
- Lásky hra osudná (1922) – Dílo společné s Josefem Čapkem.
- Zářivé hlubiny a jiné prózy (1922)
- Továrna na absolutno (1922) – Román vypráví o vynálezu, který probouzí v lidských duších dobro a mír a o snaze ho následně zničit.
- Věc Makropulos (1922) - Tématem hry je nesmrtelnost, kterou zažívá Emilia Marty. Hru zhudebnil Leoš Janáček. Opera měla premiéru 18. prosince 1926 v Divadle Na hradbách v Brně.

- Italské listy (1923)
- Krakatit (1924) – Vynálezce Prokop vytvoří výbušnou látku zvanou „krakatit“, o kterou se ho snaží mnozí připravit. Zhudebnil Václav Kašlík. Premiéra opery se konala 20. dubna 2017 v Národním divadle v Praze.
- Anglické listy (1924) – Autor popisuje své dojmy na základě svého dvouměsíčního pobytu v Anglii.
- Jak vzniká divadelní hra a průvodce po zákulisí (1925)
- O nejbližších věcech (1925) – Drobné úvahy,
- Adam Stvořitel (1927) – Adam je nespokojen se světem, který proto zničí a vytvoří nový. Záhy zjišťuje, že není lepší než svět, který zničil.
- Skandální aféra Josefa Holouška (1927) – Povídky o novinách, novinářích a jejich aférách z meziválečného období
- Hovory s T. G. M. (1928, 1. díl) – Dílo komplexe popisuje československého prezidenta. Jeho filozofické, náboženské i politické názory. Jejich první seznámení proběhlo roku 1922.
- Povídky z jedné kapsy (1929) – Humorně laděné kriminální povídky.
- Povídky z druhé kapsy (1929)
- Zahradníkův rok (1929) – Fejetony o zahradničení, jemuž přirovnává české povahy.
- Výlet do Španěl (1930)
- Hovory s T. G. M. (1931, 2. díl)
- Marsyas čili na okraji literatury (1931) – Zabývá se tzv. Brakovou literaturou²⁷
- Devatero pohádek a ještě jedna od Josefa Čapka jako přívažek (1932) - Většina pohádek se vztahuje ke kraji Čapkova dětství. Autor nám popisuje situace a postoje běžného života pomocí pohádkových příběhů.
- Obrázky z Holandska (1932)

²⁷ Braková literatura je termín pro nepřátelskou, společensky závadnou, zastaralou a nežádoucí literaturu od roku 1954. Do této kategorie spadala převážně červená knihovna, kovbojky atd. Braková literatura. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: http://wiki.knihovna.cz/index.php/Brakov%C3%A1_literatura Braková literatura. *Poradte.cz* [online]. 2004 [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: <https://www.poradte.cz/skola/3921-brakova-literatura-co-to-je.html>

- Apokryfy (1932) – Stylizovaná biblická témata.
- O věcech obecných čili Zoon politikon (1932)
- Dášeňka čili život štěněte (1933) – Příběhy o narození a růstu štěněte.
- Hordubal (1933) – Příběh je o sedláku Hordubalovi, který se po letech práce v Americe vrátí domů a je usmrčen svou ženou a jejím milencem.
- Povětroň (1934) – Příběh vypráví o muži v nemocnici, který se zranil při letecké nehodě a je v bezvědomí. U lůžka se vystřídá jasnovidce, jeptiška a básník a každý z nich se snaží zjistit důvod, proč muž letěl v tak špatném počasí.
- Obyčejný život (1934) – Zpověď umírajícího muže, který se rozhodne napsat svůj životopis a popisuje jej jako obyčejný, jakoby předem naplánovaný.
- Hovory s T. G. M. (1935, 3. díl)
- Mlčení s T. G. Masarykem (1935)
- Válka s mloky (1936) – Mloci jsou zprvu využíváni jako levná pracovní síla. Po čase se ale přemnoží a začnou rozšiřovat vodní plochu na úkor pevniny, na které nemohou žít. Lidé jim dodávají zbraně, i když ví, že je mloci chtějí vyhubit.
- Cesta na sever (1936)
- Bílá nemoc (1937) – Lék na Bílou nemoc má pouze doktor Galén, který ho vydá nemocnému Maršálovi jen za podmínky, že vlády upustí od bojů. Ten souhlasí, ale když Galén nese lék Maršálovi, je zabit zfanatizovaným davem.
- Jak se dělají noviny (1937)
- První parta (1937) – Příběh vypráví o hornících zasypaných v dolech a vedení dolu, které hledá dobrovolníky na jejich záchranu.
- Matka (1938) – Matka ztratila ve válce svého muže i všechny syny až na nejmladšího. Tomu brání narukovat až do chvíle, kdy v rádiu uslyší, že nepřítel zabíjí i malé děti. Tehdy synovi vloží zbraň do ruky.
- Jak se co dělá (1938)
- Život a dílo skladatele Foltýna (1939, posmrtně, torzo románu) – Fiktivní životopis Bedřicha Foltýna, který se pokládá za geniálního a chce složit obrovské dílo, na které ovšem jeho schopnosti nestačí.

6. INTERVIEW S JANEM JIRÁSKEM

29.1.2019, Praha

Povězte mi o dílu R. U. R. aneb Roboti podle Čapka jako takovém. V jakém je tvořena stylu? Nechal jste se inspirovat svou širokou filmovou tvorbou?

Člověk vlastně nemůže vykročit ze svého vlastního stínu, ani k tomu není důvod. To znamená, že všechno, co jsem do té chvíle napsal, se v díle nějakým způsobem odrazí, ale pochopitelně to téma si zase vyžaduje další věci, např. obohacení hudebního jazyka, dávat věci do jiného kontextu čili myslím si, že to vše by se mělo v díle odrazit.

Na webové encyklopedii Wikipedia je uvedeno, že opera je tvořena s přesahem do dalších hudebních žánrů od jazzu až k rocku. To mě překvapilo vzhledem k tomu, že se jedná o operu.

O tom vím, ale úplně tak to není. V opeře jsou například situace, kdy se na ostrově společnost baví a dané motivy, které se již v opeře objevily jsou trochu "zjazzované". V tu chvíli má hudba vyloženě funkci situační hudby. Je to dané tím, že se dá ukázat, že každá věc, čili i hudba, se dá dát do jiného kontextu. Může v tom kontextu působit a zahrát svoji roli.

Co Vás po zkušenostech a úspěších s filmovou hudbou vedlo k tvorbě opery?

To je poměrně jednoduchá odpověď. Já se cítím být operním skladatelem. Mě opera strašně baví, mě baví hudební drama. Skladatel je v ní sám za sebe. Například ve filmu tam musíte poslouchat režiséra, který má rozhodující slovo. Snaží se Vás nasměrovat, ale svým způsobem i omezit. U operní hudby se s tímto nesetkávám. Je to jen na mě.

Co Vás vedlo k tvorbě opery konkrétně na Čapkovo dílo R. U. R.?

To byl vlastně výsledek jednání s tehdejšími producentem, který to měl dělat. Bavili jsme se o tématu a shodli jsme se, že by mělo být soudobé, futuristické až sci-fi, ale zároveň české a lidi to trochu znali. Je v tom malinko vypočítavost. Když ve veřejnosti použijete R. U. R., tak většina lidí to zná, ale neví, o čem to je, to téma jen málokdo zná do detailů. Ani v původní podobě se R. U. R. se moc nehraje, jelikož to je složitě proveditelné. V dnešní době nebezpečí umělé inteligence a robotizace existuje. Já jsem se o to v době psaní opery velmi zajímal. Výsledky na poli výzkumů jsou skutečně pozoruhodné. Vy jste zpívala tam tu mladou robotku.

A skutečně ten robot je otevřený systém, který nasává informace odevšad, včetně internetu, a tím pádem se může sám vyvíjet a dělat svá vlastní rozhodnutí. Scénografii měla dělat Vita Tzykun, scénografka z Metropolitní opery a pouštěla mi z Japonska koncert, kde zpívaly dvě zpěvačky robotky a doprovázela je živá kapela. A bylo to na jednu stranu bizarní, ale ony i při tom tančily a při tom tanci se jim měnila barva vlasů. V některých zemích se roboti starají o staré lidi v domově, kde potřebují tito lidé péči a do jednoho takového domu přišla televize natáčet rozhovor a ač v místnosti bylo pět lidí, tak moderátor dělal rozhovor s robotem. Na těchto situacích je vidět, že robotizace je opravdu aktuální téma. Nikde není vyloučeno, že se umělá inteligence nepokusí člověka ovládnout či nezjistí, že už člověka nepotřebuje. Je to sci-fi, ale vytváří to mnoho představivosti, co všechno by se s tímto novým fenoménem mohlo stát.

Je běžnější v dnešní době, že skladatel nejprve dostane nabídku k tvorbě díla, či složí dílo a následně poté se ho snaží uplatnit?

V mém případě, prakticky bez výjimky, nejprve dostanu nabídku. To je případ i nově připravované opery Broučci, kterou chystáme v Plzni s režisérem a šéfem opery v jedné osobě Tomášem Pilařem. Tomáš Pilař přišel s návrhem, že by chtěl, abych napsal původní operu a dal mi čtyři témata na výběr. Jedno z nich byli Broučci. Řekl jsem si, že bych chtěl, aby to téma bylo hezké. Nemyslím to v podbízivém slova smyslu, ale nechtěl jsem dělat nějaké zásadní téma třeba podle Shakespeara či antických autorů. Broučci mají jednoduchý příběh. Mají mezi sebou vztahy či problémy jako lidé, ale jejich prostřednictvím se dostáváme nenápadně k hlubším tématům jako je např. smrt. V jejich příběhu se řeší vztah dětí broučků ke smrti a tím se dostává příběh do filozofické sféry, která zajímá všechny. Pro mě na příběhu bylo přitažlivé to, že se to neřeší verbálně, ale hudebně. Hudba jde za hranici slov. Hudba je nejabstraktnější umění. Dokáže vyjádřit nejvíce nuancí a všeho, co je spojeno s existencí člověka. S jeho zrozením i s jeho koncem.

Jak moc jste při tvorbě opery R. U. R. aneb Roboti podle Čapka spolupracoval s libretistou? Vytvořil jste prvně hudbu, kterou Jan Schmidt s Janem Kolářem otextovali, nebo jste při tvorbě vše společně konzultovali?

Vždycky, když vzniká opera na určité téma, tak musí být alespoň kostra libreta. A když si o tom s kolegy povídáme, tak si už dělám skici. Já si nepíšu příběh od začátku do konce, ale jen pilíře. Načrtnu si pouze vyobrazení postav a situací a doma poté tvořím.

Jak dlouho opera R. U. R. vznikala?

Myslím, že asi rok. Do toho jsem komponoval i další skladby.

Když se opera R. U. R. Začala poprvé realizovat, mohl jste zasahovat do obsazení, rolí, kostýmů, scény atd.?

Na to existuje velmi krátká odpověď. Ne.

Jak jste byl spokojen se spoluprací s kolegy a jak jste byl spokojen s managementem opery?

Co se týká již zmíněných kolegů, tak velmi. Jsou pro mě inspirativními osobnostmi s velkými zkušenostmi a na jejich práci a přínosu do projektu to bylo znát. S managementem už bohužel ne zdaleka tolik.

V rozhovoru pro MF Dnes 15. ledna tohoto roku jste řekl, že opera R.U.R. patří k Vašim nejmilejším skladbám a i když měla původně plánovanou premiéru na 23. července 2015, z technických a provozních důvodů náročnosti projektu byla pozdržena na léto roku 2016, tak bohužel ani tehdy nebyla provedena. Proč?

Celá situace byla velmi podivná. Pro začátek bych rád řekl, že projekt nebyl zcela zastaven, ale pozdržen. O jeho pokračování se stále jedná. Ovšem před čtyřmi lety se mi nedostaly přesné informace, proč nebyla opera provedena. Důvody byly prý finanční. Údajně finance nedostačovaly na pokrytí celého projektu. Nyní se jedná o možnostech, jak pro operu získat peníze a já doufám, že bude brzy uskutečněna.

Jak se jako autor díla cítíte, když vložíte tolik energie do tvorby opery, následně se celá opera začne realizovat a má kladné ohlasy a najednou se neuskuteční?

Není to nic příjemného. Ale, jak jsem již řekl, v provedení díla stále věřím. Od další tvorby oper mě to ovšem neodradilo.

Až se opera bude opravdu provádět, budou v ní figurovat stejní představitelé rolí a realizační štáb, jaký měl být představen roku 2015? Usiloval byste o to (či naopak neusiloval)?

Určitě bych stál o to, aby roli šéfa robotů Radia hrál a zpíval Štefan Kocán, ten je opravdu skvělý jak hlasově tak i typově. Pokud jde o ostatní role, tam je to vcelku otevřené.

Řídíte se při tvorbě módními vlnami? Tedy zjišťujete, jestli je zrovna v oblibě tvorba na moderní texty dnešních spisovatelů či tvorba na texty známých spisovatelů minulých let?

Módními vlnami se ovlivnit nenechávám, ale pochopitelně mě zajímá, co se v hudbě, a to nejen tzv. soudobé vážně děje. Ovlivnění a inspirace nejsou pro mě synonyma.

ZÁVĚR

Smyslem práce bylo kompletovat všechny informace týkající se zatím neprovedené opery R. U. R. Aneb Roboti podle Čapka, poukázat na genialitu skladatele Jana Jiráska a všechna jeho díla a představit všechny členy realizačního štábu a interprety, kteří se měli podílet na premiéře roku 2015. V práci též uveřejňuji oficiální důvod, proč opera roku 2015 nebyla provedena a provedení opery bylo odloženo. Zabývám se i literární předlohou díla R. U. R., které porovnávám s libretem opery R. U. R. Aneb Roboti podle Čapka. Odkazuji na významného a geniálního spisovatele Karla Čapka a jeho další díla, z nichž některá byla též zhudebněna. Podstatnou částí je velmi cenné interview se samotným skladatelem Janem Jiráskem.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

- Adriana Kučerová. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Adriana_Ku%C4%8Derov%C3%A1
- *Alison Moritz* [online]. 2018 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <http://www.alisonmoritz.com/>
- *Alison Moritz* [online]. [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.amandacrider.com/>
- ČAPEK, Karel, , Bratři Čapkové, ed. *R. U. R. 2*. Praha: Český spisovatel, 1994. ISBN 978-80-7587-086-5.
- *Jan Jirásek* [online]. [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: <http://janjirasek.com/cs/>
- Jan Jirásek. In: *Czech Solist Consort* [online]. [cit. 2019-01-21]. Dostupné z: <http://www.consort.cz/jan-jirasek/>
- *Jen Schriever* [online]. 2015 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <http://jenschriever.com/>
- Jirásek, Jan. *Český hudební slovník osob a institucí* [online]. Ústav hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, 2016 [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: http://www.ceskyhudebnislovník.cz/slovník/index.php?option=com_mdictionary&task=record.record_detail&id=2770
- *Karel Čapek* [online]. inCUBE, 2017 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.karelcapek.cz/>
- Karel Čapek. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-03-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_%C4%8Capek

- Miroslav Raichl. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Miroslav_Raichl
- *R. U. R. Opera* [online]. Desing Farm, 2014 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <http://www.ruopera.cz/>
- REGLER-BELLINGER, Brigitte, Jitka LUDVOVÁ, Václav MAIDL, Eva DRLÍKOVÁ, Miroslav HARTL, Wolfgang SCHENCK a Hans WINKING. *Opera Velká encyklopedie*. Praha: Mladá fronta, 1996. ISBN 80-204-0541-0.
- Rudolf Růžička. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_R%C5%AF%C5%BEi%C4%8Dka_\(skladatel\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_R%C5%AF%C5%BEi%C4%8Dka_(skladatel))
- *S. Katy Tucker* [online]. 2019 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <http://www.skatytucker.com/>
- Štefan Kocán. *Národní divadlo* [online]. Symbio, 2019 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/stefan-kocan>
- *Viktor Konvalinka* [online]. Symbio, 2019 [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://www.narodni-divadlo.cz/cs/umelec/viktor-konvalinka>
- Zdeněk Zouhar. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2019-01-17]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_Zouhar
- ZENKL, Luděk. *ABC hudební nauky*. ZENKL, Luděk. *ABC hudební nauky*. 2. Praha: Editio Bärenreiter Praha, 2007, s. 11-1480-86. ISBN 80-86385-21-3.

PŘÍLOHY

Ukázka předlohy z knihy R.U.R. (str. 46)

NÁNA (*vstává*): To je konec světa. Z ďábelský pejchy ste se vopovážili tvořit jako pámbu. Bezbožnost je to a rouhání, jako bohové chcete bejt. A jako bůh vyhnal člověka z ráje, tak ho vyžene ze světa celýho!

HELENA: Mlč, Náno, prrosím tě! Udělala jsem ti něco? Udělala jsem něco tomu tvému zlému pánubohu?

NÁNA (*s velkým gestem*): Nerouhat se! – Von dobře ví, proč vám nedal dítě! (*Odejde vlevo.*)

HELENA (*u okna*): Proč mně nedal – Bože můj, copak já za to mohu? – – (*Otvírá okno a volá:*) Alquiste, halo, Alquiste! Pojd'te sem nahoru! – Cože? – Ne, pojd'te **právě** tak, jak jste! Vy jste tak milý v těch zednických šatech! Honem! (*Zavře okno a zastaví se před zrcadlem.*) Proč mně nedal? Mně? (*Naklání se k zrcadlu.*) Proč, proč ne? Slyšíš? Copak ty za to můžeš? (*Vztyčí se.*) Ach, mně je úzko! (*Jde Alquistovi vlevo naproti.*)

(*Pauza.*)

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 122-123, 125)

122

téměř bezradně
almost helplessly

878

Helena

Ná - no! Co jsem pod - le - te - be u - dě - la - la to mu tvé
 Ná - na! In what sense do you sup - pose me to have e - ver de-

f

S.

R U R U R U R U R U

A.

R U R U R U R U

T.

B.

Pno.

f

883

Helena

- mu Pá - nu Bo - hu?
- fied your Al - migh - ty?

Nána A.

Když_ si člo - věk zač -
Once_ hu - mans start try -
mf

S.

f *R* *mf* Ros sum's

A.

f *R* *mf* Ros sum's

T.

mf *R* *U*

B.

mf *R* *U*

Pno.

896

Nána A.

Von ten Pán Bůh dob-ře ví, proč vám ne - dal dí - tě! Proč
I guess God knows full well why not give a child to you! Why

mp

Pno.

899

s únavou, skoro rezignovaně
wearily, close to resignation

Helena

Co to ří - káš?_
What do you say?_

Nána A.

vám_ ne - dal dí - tě, proč_ vám_ ne-dal dí - tě!
not_ give a child to you! Why not_ give a child to you!

1.K.

A-ni jed-no dí - tě.
Not a sin-ple ba - by.

mf

2.K.

A-ni jed-no
Not a sin-ple
mf

4.K.

A-ni jed-no
Not a sin-ple
mf

Pno.

ALQUIST: Stal! Stal! Celý svět, celé pevniny, celé lidstvo, všechno je jediná bláznivá, hovadská orgie! Už ani ruku nenatáhnou po jídle; cpe se jim rovnou do úst, aby nemuseli vstát - Haha, vždyť Dominovi Roboti všechno obstarají! A my lidé, my koruna stvoření, my nestárnem prací, nestárnem dětmi, nestárnem chudobou! Honem, honem sem se všemi rozkošemi! A vy byste od nich chtěla děti? Heleno, mužům, kteří jsou zbyteční, nebudou ženy rodit!

HELENA: Což lidstvo vyhyne?

ALQUIST: Vyhyne. Musí vyhynout. Opadá jako hluchý květ, ledaže by -

HELENA: Co?

ALQUIST: Nic. Máte pravdu, čekat na zázrak je neplodné. Hluchý květ musí opadat. Sbohem, paní Heleno.

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 133-134)

133

947 $\text{♩} = 58$

Helena $\text{♩} = 58$
 Se dě - ti ne ro - dí? _____
 No child- ren a- ny more? _____

Nána A.
 ne - ro dí? _____
 born a ny more? _____

Domin T.
 - ling. _____

Hallemeier M-S.
 ná.
 bout.

Busman Bar.
 tu - šim, co to zna - me ná,
 see what, this is all a bout.

Gall B.
 ná?
 bout?

Alquist B.
 Pos lyš - te, He le no. Mu žím, kte - ři souzby teč
 Now lis ten, He le - na. Men, who end up be - ing use

mp *p*

Pno. $\text{♩} = 58$
mp *p*

95/

Hallemeier M-S.

Proč jsou zby- teč - ní? —
Why are they use- less? —
mp

Alquist B.

ní, těm ne-bu- dou — už že-ny dě-ti ro - dit.
less, can-not ex-pect wo-men to bear them child-ren.

Pno.

Ukázka předlohy z knihy R.U.R. (str. 65)

FABRY: Rozumíte, těch letáků přivezla Amélie celé balíky. Žádnou jinou poštu.

HALLEMEIER (*vyskočí*): Cože? Vždyť připlula navlas podle –

FABRY: Hm, Roboti si potrpí na přesnost. Čtěte, Domine.

DOMIN (*čte*): „Roboti světa! My, první rasová organizace Rossumových Univerzálních Robotů, prohlašujeme člověka nepřítelem a psancem ve vesmíru.“ – Hrome, kdo je naučil těmhle frázím?

DR. GALL: Čtěte dál.

DOMIN: To jsou nesmysly. Tady vykládají, že jsou vývojově vyšší než člověk. Že jsou inteligentnější a silnější. Že člověk je jejich parazit. To je prostě odporné.

FABRY: A teď třetí odstavec.

DOMIN (*čte*): „Roboti světa, nařizujeme vám, abyste vyvraždili lidstvo. Nešetřte mužů. Nešetřte žen. Uchovejte továrny, dráhy, stroje, doly a suroviny. Ostatní zničte. Pak se vraťte do práce. Práce se nesmí zastavit.“

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 21-24)

169

Čapek Bar. *bu - doue - nos - ti.*
world to be. *s velkým odhodláním*
with a strong determination

Radius B. *My. My, prv-ní or-ga-ni-za-ce R. U. ro-bo tů*
We the first or-ga-ni-za-tion of R. U. U.
f

odhodlaně
resolutely

S. *Ro - bo - ti svě - ta! My*
Ro - bots of the world! We
f

odhodlaně
resolutely

A. *Ro - bo - ti svě - ta! My*
Ro - bots of the world! We
f

odhodlaně
resolutely

T. *Ro - bo - ti svě - ta! My*
Ro - bots of the world! We
f

odhodlaně
resolutely

B. *Ro - bo - ti svě - ta! My*
Ro - bots of the world! We
f

Pno. *f*

173

Radius B.

ro - bots

člo - vě - ka psan - oem ve ves - mí -
 man-kind the scum of the u - ni -

S.

pro - hla - šu - jem'
 here - by pro-claim

A.

pro - hla - šu - jem'
 here - by pro- claim

T.

pro - hla - šu - jem'
 here - by pro-claim

B.

pro - hla - šu - jem'
 here - by pro- claim

Pno.

177

Radius B.

- ru!
- verse!

S.
*divoce
wildly*

A.
*divoce
wildly*

T.
*divoce
wildly*

B.
*divoce
wildly*

Pno.

180

*se zoufalým opovržením
with a mixture of despair and contempt*

Nána A.

Co je, par chan - te, u - mě - lej, bez bož - nej?
What's got in - to you, man made, god - less bas - tard?

Radius B.

f

Ro - bo - ti svě - ta! Na ři - zu - ji vám__ vy vraž dit lids -
Ro bots of the world! I com mand you to__ raze out all man -

Pno.

184

Radius B.

tvof Ne - šet - ře - te mu - žů, Ne - šet - ře - te žen a - ni dě - tí! —
 kind! Do not spare men, and nor should their wo-men and child-ren be spared! —

S. *zuřivě, barbarsky*
with barbaric ferocity
 A
 f

A. *zuřivě, barbarsky*
with barbaric ferocity
 A
 f

T. *zuřivě, barbarsky*
with barbaric ferocity
 A
 f

B. *zuřivě, barbarsky*
with barbaric ferocity
 A
 f

Pno.

Ukázka monologu Čapka z opery R. U. R. Aneb Roboti podle Čapka (str. 41)

41

288 $\text{♩} = 77$ **Marcato**

Čapek Bar. *mf* Boj ————— stvo-fi - la pfi - ro - da,
Fight ————— is Na-ture's own work,

S. *mf* R ————— Ros sum's

A. *mf* R ————— Ros sum's

T. *mf* R R U R U R U R U R

B. *mf* R R U R U R U R U R

Pno.

293

Čapek Bar. ne - ná - vist vy-na - le - zl člo - věk,
ha-tred was in-ven-ted by hu-mans.

S. U-ni ver-sal Ro - bots, Ro-bots, Ro-bots, Ro-bots! Ro-bots!

A. U-ni ver-sal Ro - bots, Ro-bots, Ro-bots, Ro-bots! Ro-bots!

T. U R R U R R U R R U R

B. U R R U R R U R R U R

Pno.

Ukázka předlohy z knihy R.U.R. (str. 89)

DR. GALL (*u okna*): Vidíš, Busmane, žádný král neměl větší mohyly než ty. Půl miliardy na srdci – Ach vždyť je to jako hrst suchého listí na zabité veverce, ubohý Busmane!

HALLEMEIER: Jářku byl to – – Všechna čest – – Jářku chtěl nás vykoupit!

ALQUIST (*se sepjatýma rukama*): Amen.

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 61-62)

60

421

Helena

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver
mf

Nána A.

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver
mf

Domin T.

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver
mf

Hallemeier M-S.

Vi - diš, Bus - ma - ne. Žád - ný král ne - měl
See Bus - man, old boy. No king has e - ver
mf

Gall B.

na srd - ci. Žád - ný král ne - měl
on his heart. No king has e - ver

Alquist B.

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver

1.K.

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver
mf

4.K.

Žád - ný král ne - měl
No king has e - ver
mf

Pno.

424

Helena
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

Nána A.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

Radius B.
s pohrdáním
spitefully
 Gé - ni - us fi - nan - cí
 Ge - ni - us of fi - nance.
mf

Domin T.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

Hallemeier M-S.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

Gall B.
 vět - ší mo - by - lu, než máš ty.
 had a tomb whose worth com-pares to yours.

Alquist B.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth
 Půl mi - li - ar dy
 A half bil - li - on

1.K.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

4.K.
 vět - ší mo - by - lu.
 had a tomb whose worth

Pno.

ALQUIST: Zabte mne.

RADIUS: Budeš robit. Budeš stavět. Roboti budou mnoho stavět. Budou stavět nové domy pro nové Roboty. Budeš jim sloužit.

ALQUIST (*tiše*): Ustup, Robote! (*Poklekne u mrtvého Hallemeiera a zvedá mu hlavu.*) Zabili ho. Je mrtev.

RADIUS (*vystoupí na barikádu*): Roboti světa! Padla moc člověka. Dobytím továrny jsme pány všeho. Etapa lidstva je překonána. Nastoupil nový svět! Vláda Robotů!

ALQUIST: Mrtvi!

RADIUS: Svět patří silnějším. Kdo chce žít, musí vládnout. Jsme pány světa! Vláda nad moři a zeměmi! Vláda nad hvězdami! Vláda nad vesmírem! Místo, místo, víc místa pro Roboty!

ALQUIST (*ve dveřích vpravo*): Co jste udělali? Zahyneme bez lidí!

RADIUS: Není lidí. Roboti, do práce! Marš!

Opona.

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 95)

95

586

Čapek Bar.

ka.
ver.

Radius B.

A - no. A - no. Pad - la moc člo - vě - ka. Bu - de - me sta - vět
In - deed, in - deed. Hu - man po - wer's o - ver. We'll set a - bout buil

Pno.

588

Radius B.

no - vé do - my, pro no - vé ro - bo - ty. skoro bez emoci
ding new hou - ses. For a new ro - bot breed. almost without emotion,

S.

Svět pat - ří nám, sil - něj -
Now we're strong e - nough to
mf

A.

Svět pat - ří nám, sil - něj -
Now we're strong e - nough to
mf

T.

Svět pat - ří nám, sil - něj -
Now we're strong e - nough to
mf

B.

Svět pat - ří nám, sil - něj -
Now we're strong e - nough to
mf

Pno.

Ukázka milostného duetu Robotky Heleny a Robota Prima z opery R. U. R. Aneb roboti podle Čapka (str. 138)

138

889

R. Helena M-S.

Jsem to já, kdo pro te - be vše - ho se_ vzdá.
me_____ prove I will give up all_____ for_ you.

Primus T.

Kdo pro te - be vše - ho se_ vzdá.
I will give up all_____ for_ you.
mf

Pno.

894

R. Helena M-S.

Jsem to já_ Jsem_ jsem to já. kdo
So_____ let_ me_____ prove I

Primus T.

Jsem to já. Jsem to já_____ Kdo
So_____ let prove_____ I

Pno.

899

R. Helena M-S.

pro te - be vše - ho se_ vzdá.
will give up all_____ for_ you.

Primus T.

pro te - be vše - ho se_ vzdá.
will give up all_____ for_ you.

Pno.

PRIMUS: My – my – patříme k sobě.

ALQUIST: Ty jsi řekl. *(Otevře dveře ve středu.)* Ticho. Jděte.

PRIMUS: Kam?

ALQUIST *(šeptem):* Kam chcete. Heleno, veď ho. *(Strká je ven.)* Jdi. Adame. Jdi. Evo; budeš mu ženou. Buď jí mužem, Prime.

(Zavírá za nimi.)

ALQUIST *(sám):* Požehnaný dni! *(Jde po špičkách ke stolu a vylévá zkumavky na zem.)* Svátku dne šestého! *(Usedne u psacího stolu, hází knihy na zem; pak otevře bibli, listuje a čte:)* „A stvořil Bůh člověka k obrazu svému: k obrazu božímu stvořil ho, muže a ženu stvořil je. I požehnal jim Bůh a řekl: Rost'ěž a množte se, a naplňte zemi, a podmaňte ji, a panujte nad rybami mořskými, a nad ptactvem nebeským, i nad všemi živočichy, kteří se hýbají na zemi. *(Vstává.)* A viděl Bůh vše, co byl učinil, a bylo velmi dobré. I stal se večer a jitro, den šestý.“ *(Jde do středu pokoje.)* Den šestý! Den milosti. *(Padá na kolena.)* Nyní propustíš, Pane, služebníka svého – svého nejzbytečnějšího sluhu Alquista. Rossume, Fabry, Galle, velicí vynálezci, co jste vynalezli velkého proti té dívce, proti tomu chlapci, proti tomu prvnímu páru, který vynašel lásku, pláč, úsměv milování, lásku muže a ženy? Přírodo, přírodo, život nezahyne! Kamarádi, Heleno, život nezahyne! Zase se začne z lásky, začne se nahý a maličký; ujme se v pustině, a nebude mu k ničemu, co jsme dělali a budovali, k ničemu města a továrny, k ničemu naše umění, k ničemu naše myšlenky, a přece nezahyne! Jen my jsme zahynuli. Rozvalí se domy a stroje, rozpadnou se systémy a jména velikých opadají jako listí; jen ty, lásko, vykveteš na rumišti a svěříš větrům semínko života. Nyní propustíš, Pane, služebníka svého v pokoji; neboť uzřely oči mé – uzřely – spasení tvé skrze lásku – a život nezahyne! *(Vstává.)* Nezahyne! *(Rozpřáhne ruce.)* Nezahyne!

Opona.

Ukázka klavírního výtahu a obdobných textů použitých libretisty v opeře R.U.R. aneb Roboti podle Čapka (str. 140)

140

915

R. Helena M-S.
- me jít?
- shall go?

zavře Gallovu knihu
Alquist snaps Gall's book shut

Alquist B.
Kam-ko-li. Jdi, A-da-me. Jdi, E-vo. Bu-deš mu že-nou.
Where-e-ver. Go then, A-dam. Go then, Eve. You shall be his wife.
mp *mf*

Pno. *mf*

921

Alquist B.
Bud' jí mu-žem.
You, her hus band.

Pno.

Ukázky kostýmů na plánovanou premiéru 23. 7. 2015 ve Fóru Karlín

